

ምዕራፍ አምስት

የቤተሰብ ምጣኔና የፅንሰ መከላከል

ኢትዮጵያ አገራችን በሕዝብ ብዛት ከአፍሪካ ሦስተኛ ነች። 48% የሚሆነው ሕዝቧ ከ15 ዓመት በታች ሲሆን፤ 4% የሚያህለው ደግሞ ከ60 ዓመት በላይ ነው። ይህም ከግማሽ በላይ ማለትም 52% ያህሉ በሌሎች ድጋፍ የሚኖርና ሠርቶ መብላት የማይችል ወይም በሌሎች ረዳትነት የሚኖር ነው ማለት ይቻላል። ይህ ከአገር የኢኮኖሚ ጠቀሜታ አንፃር ሲታዩ አምራች ኃይል ሳይሆን ተመጋቢ ብቻ የሆነ (<ለመሥራት ያልደረሰ፤ ለመብላት ግን ያለሰነፈ> እንደሚባለው) ነው። በተለይ የልጆች መጠን መብዛት የወደፊቱን የሕዝብ ቁጥር ማደግ ይጠቁማል። በላይ በላይ መውለድም ከፍተኛው ችግር ነው - በተለይ ለእናትዬዋ።

በአንጻሩ ደግሞ ከ100,000 ወላድ እናቶች ውስጥ ከ500- 700 የሆኑት በወሊድ ምክንያት ሲሞቱ፤ ከ 1000 በሕይወት ሆነው ከሚወለዱ ሕፃናት መካከል 105 የሚሆኑት ዕድሜያቸው አንድ ዓመት ሳይሆን እንደሚሞቱ የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ጥናት ይጠቁማል።

እንደሚታወቀው የጤና ሽፋን ሁኔታ በአገራችን እጅግ አነስተኛ ነው።

በሕዝብ ብዛታችን ሦስተኛ ብንሆንም፤ በድህነታችን ግን የመጨረሻዎቹ ደሃ ከሚባሉት አገሮች ሦስተኛ ልንሆን እንችል ይሆናል። ውብ አገር፤ ኩሩ ዜጋ፤ መልካም አየር አለን፤ ታዲያ ምን ያደርጋል ግን ደሃ ነን፤ ከድህነታችን መቼ እንደምንላቀቅ ግን እግዚአብሔር ይወቅ። ብዙዎቻችን ያለን መስለን ስንመላለስ ያስገርማል።

ያደኸየን ተፈጥሮ ብቻ አይደለም፤ ማስመሰል፤ የመሪ ማጣትና የባህል ተጽዕኖም ነው እንጂ። የዓለም ባንክ ሪፖርት እንደሚያስረዳው የነፍስ ወከፍ ገቢያቸው በዓመት ከ370 ዶላር በታች የሆኑ አገሮች ፍጹም ረሃብተኞች (absolute poverty) ከሚባሉት ውስጥ ናቸው። (ምንጭ፤ Why Population Matters, 1997)

በደቡብ ኢትዮጵያ ክልል ወላይታ አካባቢ የጋብቻ ሴሚናር ሰናካሄድ በነበረን የውይይት ወቅት አንድ ሽማግሌ የተናገሩት ትዝ ይለኛል። «ፈረንጆች መጽሐፍ ቅዱስን አመጡልን፤ እነርሱ ግን ያሏቸው ልጆች አብዛኞቹ ሁለት ነው። ታዲያ እኛ ለምን ይሆን

ልጆቻችን የበዙት፤ እነርሱ ያመጡት መጽሐፍ ልጆቻችሁን አትመጥኑ ብሎናል እንዳንል፤ እነርሱ ልጆቻቸውን መጥነው ይወልዳሉ።» ታዲያ ይህ የቤተሰብ ምጣኔ የሚሉት ነገር ምንድር ነው? እኚህ ሰው አሥራ ሁለት ልጆች የወለዱ አዛውንት ነበሩ።

5.1. የቤተሰብ ምጣኔ ምንነት

«የቤተሰብ ምጣኔ» ማለት በጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ትርጉም መሠረት፤ «. . . አንድ ግለሰብ ወይም የትዳር ጓደኞች የቤተሰብ ምጣኔን ጥቅም ተገንዝበው፤ በራሳቸው ውሳኔና በጎ ፈቃድ ልጅ ለመውለድ የሚፈልጉበትን ጊዜ በመወሰን ምን ያህል ልጆች እንዲኖራቸው እንደሚፈልጉና አራርቆ ለመውለድ የሚስማሙበትን ዘዴ የሚጠቀሙበት ሂደት ነው።» (ምንጭ፡- የጤና ጥበቃ ጥናት፡ ገጽ 178)።

ይህም ድርጊት የሚከናወነው ከጤና፣ ከማኅበራዊና ከኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች አንጻር በማስተያየት የሕዝብ ዕድገትንም በማጤን ነው። የቤተሰብ ምጣኔ (Family planning) አራርቆ መውለድን (spacing) ይይዛል።

በአንድ አገር ላይ የሕዝብ ዕድገት ሲጨምር፤

- 1) አሁን ያሉት የማኅበራዊ አገልግሎት ተቋሟት ማነስ እየተባባሰና እየተጣበበ ይሄዳል፤ የልጆችም ዕድል በዚህ ይወሰናል።
- 2) በቂ ትምህርት ቤት አይኖርም፤ የሁሉም ነገር እጥረት ይከተላል።
- 3) ልጆችም ሲያድጉ የሥራ ዕድል ያንሳል፤ ቀዳዳውም ሁሉ ይጠባል።
- 4) ደን ይራቅታል፤ የማገዶ እንጨትም ይጠፋል።
- 5) ለም የእርሻ መሬቶች ይበጣጠሳሉ፤ ለምርትም አመቺ አይሆኑም።
- 6) የምርት እጥረት ያስከትላል፤ በላተኛም ይበዛል። በአርግጠኝነት የሁሉም ችግር ምክንያት የሕዝብ ብዛት መጨመር ነው ባይባልም፤ ከፍተኛ ድርሻ ግን አለው። ሌሎች ችግሮቻችንም መቀረፍ ይገባቸዋል። የሕዝብ ብዛት እያላቸው ድህነት የማይደፍራቸው አገሮች አሉ።

በተለይ በድሃ አገሮች ላይ ይህ ችግር ከፍተኛ አስተዋጽኦ ይኖረዋል። በበለጸጉት አገሮች ግን የወሊድና የዋት ብዛት ተመጣጣኝ ስለሆነ ያን ያህል የሰው ብዛት ቁጥር አያስፈራቸውም። ለምሳሌ አንድ የአውስትራሊያ አገር አጥኚ እንዳስፈሩት፤

የዓለም ሕዝብ ቁጥር፡

- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር በነበረበት ወቅት (0.25) ቢሊዮን ደርሶ ነበር ይባላል።
- ከዚያም በ1650 ዓመታት ውስጥ ወደ (0.50) ቢሊዮን ከፍ ሲል፡
- ቀጥሎም በ 2000 ዓመታት ውስጥ ማለትም በ1850 ዓ.ም. (1 ቢሊዮን) ደርሷል።
- በኋላም በ80 ዓመታት ውስጥ ማለትም በ1930 ዓ.ም. (2 ቢሊዮን) ሲደርስ፤
- ከዚያም በ45 ዓመታት ውስጥ በ1975 ዓ.ም. (4 ቢሊዮን) ሆነና፤
- በ35 ዓመታት ውስጥ ማለትም በ2010 ዓ.ም. ወደ (8 ቢሊዮን) ከፍ ይላል ተብሎ ተገምቷል። በአሁኑ ወቅት 6 ቢሊዮን አልፎአል።

በአሁኑ ግምት የዓለም ሕዝብ ቁጥር ዕድገት በዓመት ወደ 125 ሚሊዮን ይደርሳል ይባላል። በዓለም ፍጥረት እግዚአብሔር «...ብዙ፡ ተባዙ፡ ምድርንም ሙሉአት...» (ዘፍ. 1:28ን ይመልከቱ) ቢልም በዚያን ዘመን በምድር ላይ ሰው ስላልነበር ነው እንጂ ያ ትእዛዝ በአሁኑ ወቅት አይሠራም። ይህ አመለካከት እንደማንኛውም የብሉይ ኪዳን ትእዛዛት ተቆጥሮ እንደቀሩትም የቀረ እንጂ ለጥቅማችን ብቻ ሲሆን የምንለጥጠውና የምናስተካክለው መመሪያ አይደለም። በዚያን ዘመን ምድር ባዶ ስለነበረች ሰው መራባት አስፈላጊታል። በፈጣሪውም ታዘ ነበር። አሁን ግን ምድር ከሚገባው በላይ ሰው ይዛለች፤ ያለውንም ማስተናገድ አቅቷት በድርቅ፤ በቸነፈር፤ በመንቀጥቀጥ ትጨርሳለች። ሰው በፈንጅና በቦንብ ያርሳታል። ጩዝቷ ወደ አምላክ ይደርስ ይሆን? (ሮሜ 8:20-22 ይመልከቱ።)

ስለሆነም ተገቢውን የቤተሰብ ምጣኔ አገልግሎት መጠቀም የማይወጡት ግዴታ (inevitable) ይመስለኛል። ይህን የማይደግፉ ብዙዎች ቢኖሩም እምነት የግል ነውና ሁሉም በደረሰበት ቢመላለስ መልካም በሆነ ነበር። መጽሐፉ ዝም ባለበት ነገር ላይ ብዙ መከራከር አያዋጣም፤ ያለያያል እንጂ። ያልተጻፈውንም መንፈሳዊ በማድረግ መግኘት አይገባም።

የቤተሰብ ምጣኔ ማለት ወደዚህኛው ዓለም ሊመጡ ያሉትን ልጆች መግታት ወይም በአሁኑ ወቅት የሳይንስ ተመራማሪዎች በላብራቶሪ (ቤተ ሙከራ ውስጥ) የሚፈልጉትን ዓይነት ሰው ብቻ መፍጠርን (cloning) መደገፍ ማለት አይደለም። እነርሱማ ቢሆንላቸው የሚፈለግ

ዘር ብቻ በምድር አስቀርተው ሌላውን ይጨርሱ ነበር። የሚባለው እውነት ከሆነማ ኤድስ የሚባለው ቅስም ሰባሪ በሽታ ካላብራቶሪ አምልጦ የመጣ በሽታ ነው። ማን ያውቃል አይደረግም አይባልም፤ ሊሆን ይችላል። በሽታው በደሃ አገር ያሉትን ሕዝቦች ሲጨርስ እነርሱ (ሀብታሞቹ በበለጸጉት አገር ያሉት) ብቻቸውን የሚኖሩ መስጧቸው ይሆናል። ይህ ግምት ነው። ለበሽታው መድኃኒት አለመገኘቱም ብዙዎችን እያጠያየቀ ነው። ይህንን በሽታና ባሕሪውን ወደፊት እንመለከታለን።

በአጠቃላይ የቤተሰብ ምጣኔ ማለት እንግዲህ ልጅን መጥኖ በአቅም መውለድ ነው እንጂ፤ አለመውለድን መደገፍ አይደለም። እናትዬዋ ጤነኛ እስከ ሆነችና፤ በቂ መተዳደሪያ እስካላት ድረስ መውለድ ትችላለች። ሆኖም አራርቃ ብትወልድ ለጤናዋ እጅግ ተመራጭ ነው። ለልጆቹም ተገቢውን እንክብካቤ ለማድረግ ይቻላል።

5.2. የጽንሰ መከላከያ ዘዴዎች አጠቃቀም

ይህ በሌላ አገላለጽ የወሊድ መቆጣጠር ወይም የወሊድ መከላከል ሊሆን፤ ሁኔታውን በውል ማጤን እጅግ ይጠቅማል። በዚህ ክፍል የሚቀርበው ትንታኔ ከመንፈሳዊ ይዘቱ ጋር እየተገናዘበ እንጂ ፕሮግራሙን ለማስተዋወቅ ወይም የፕሮሞሽን ተግባር ለማከናወን አይደለም። ይህንን የሚመለከታቸው ሰዎች ያደርጉታል።

ብዙ የወለዱ በጌታ የቆዩ አባት በአንድ የጋብቻ ሴሚናር መዝጊያ ላይ እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ፡- «እንደምታውቁት እኔ 12 ወልጄ ለሁ፤ ዳሩ ግን አንዳቸውም አልጠቀሙኝም፤ የእኔም አልሆኑም»። ይህ ከባድ አባባል ነው፤ «እኔን ያየህ ተቀጣ» ማለታቸው ይመስለኛል። በአግባቡ ለማሳደግ የማንችለውን ከአቅማችን በላይ መውለድ ልጆቹን ለመከራ ወደዚህ ዓለም ማምጣት ይሆናል። የእኛ ሳያንስ እነርሱንም ለችግር እራት እንዳርጋቸዋለን። ምክራም ይኸው ነው።

በመሠረቱ የወሊድ መከላከያ ዘዴዎች እጅግ ብዙዎች ናቸው። በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ግን ጠቅለል ብለው ሲቀርቡ ከመርህ (Principle) አኳያ ለመግለጽ ያህል እንጂ በጥልቀት ህተታ ውስጥ ለመግባት አይደለም። በስፋት ለማወቅ የፈለገ ሰው ወደሚመለከተው የጤና ቢሮ ቢሄድ በተሻለና አሳማኝ በሆነ መንገድ ሊረዳ ይችላል።

ሆኖም ግን ለመጠነኛ እውቀት ያህል በአራት ክፍል መድቤ አቅርቤያቸዋለሁ።

1. የወሲብ ግንኙነትን ከማድረግ መቆጠብና በተፈጥሮአዊ (ናቹራል) ዘዴ መጠቀም፤

ይህ ተፈጥሮአዊ የመከላከል ዘዴ ሆኖ በቀናት/በወር አበባ ዑደት መጠቀምን፣ በግንኙነት መቋረጥ፣ መኝታ በመለየት፣ የወንዶ ዘር ከሴቷ ብልት ውጭ በማፍሰስና ጡት በማጥባት መጠቀምን ያጠቃልላል። ነገሩ ዋጋ የማያስወጣ ቢሆንም አስተማማኝና በቀላሉ ለመተግበር የሚቻልም አይደለም። እንዲያውም ብዙ ዋጋ ሊያስከፍል ይችላል። ዋጋውም ገንዘብ የሚተመን ሳይሆን የስሜት መግዛትንና መታቀብን የሚጠይቅ ሊሆን ይችላል። ብዙዎች ይህን ዘዴ ቢለማመዱትም በተለይ አንዳንዱ አስቸጋሪና አስቃቂ ነው።

2. የውጭ አካልን የመጠቀም (ሜካኒካል) ዘዴ፤

ይህ ደግሞ የሴቷ እንቁላል የወንዱን የዘር ፍሬ እንዳያገኝ መገደብ ወይም መግታት፣ በአካል ብልት ውስጥ በሚገባ ወይም በሚጠለቅ ነገር መጠቀምን ያካትታል። ለምሳሌ፡- ኮንዶም፣ ዳያፍራም፣ በቀዶ ጥገና ሕክምና ዘዴ የሚደረጉትን ዓይነት ይይዛል። የቆዶ ጥገና ሕክምና የሚያደርጉ ግን ወልደው የበቃቸው ቢሆኑ ይመረጣል። ምክንያቱም ሌላ ልጅ በፈለጉ ጊዜ ለመውለድ የሚኖራቸው ዕድል ስለሚጠብ ነው።

3. በተለያየ መንገድ ወደ አካል በሚገባ (ሆርሞናል) ዘዴ፤

ይህ ረዘም ላለ ጊዜ (እስከ 5 ዓመት) የሚቆይ ዓይነትና በኪኒን መልክ የሚወሰድ ዘዴ ነው።

4. ኬሚካላዊ ዘዴ፤

ይህም በቅባት መልክ የሚደረግና ፀረ-የወንዶ ዘር የሆነ ፈሳሽ ነገር ነው።

አጠቃላይ ማገናዘቢያ ነጥቦች፤

እነዚህ ከላይ የተዘረዘሩትና ሌሎችም በውስጠ ታዋቂ ያሉት በዓለም ላይ እያገለገሉ ሲሆን፣ ማንኛውም ሰው እንደፈለገ የሚጠቀምባቸው ሳይሆን ባለሙያ ማማከር ይበጃል። በእርግጥ በተፈጥሮ ዘዴዎች ስለ መጠቀም ምክር አያስፈልገውም ይሆናል በቂ እውቀት አለን ከተባለ፤ ሌሎቹ ግን የግድ የባለሙያ ምክር ያስፈልጋቸዋል።

ዕንስ ከተጀመረ በኋላ ለማቋረጥ ተግባራቸውን የሚያከናውኑትና በእንግሊዝኛ IUCD= (Intra-Uterine Contraceptive Device) በመባል የሚታወቀው የውርጃ ሌላው ገጽታ ስለሆነ አማኝ የሆነ ሁሉ እንዳይጠቀምበት አሳስባለሁ። የዚህ ዓይነት ዘዴ ከዕንስ በፊት ጥቅም

ላይ የሚውል ሳይሆን የተጀመረን ፅንሰ በማበላሸት ነው የሚታወቀው። ምሳሌ፡- ሉፕና የመሳሰሉት።

ስለዚህ የፅንሰ መከላከያ ስንጠቀም እምነታችንን በማይነካና ሥነልቦናዊ ቁስል በማያስከትል መልኩ መሆን ይገባዋል። ከዚህ በስተቀር ሌላው ውጫዊና ወደማኅፀን አካል ውስጥ ገብቶ የተፀነሰን ሽል የማያበላሽ፤ ነገር ግን በቅድሚያ ፅንሱ እንዳይኖር የሚከላከል ስለሆነ ይህን መሰሉ ላይ ማተኮር ይቻላል።

አንዳንዱ ደግሞ አስቸጋሪና ደስ የማይል ሊሆን ስለሚችል፤ ባልና ሚስት እየተመካከሩ የራሳቸውን ፍላጎት የሚያረካውን ወይም የሚስማማቸውን ለመምረጥ ይችላሉ። በአጠቃላይ ግን ወላጆች ልጆችን አራርቆ መውልድ (Spacing) አስፈላጊ እንደሆነ መረዳት አለባቸው። ለእነርሱ ሌላ ሰው ሽምግልና መቀመጥ የለበትም።

ባባህላዊ ዘዴዎችም መጠቀም በመጀመሪያው ነጥብ ውስጥ እንደተጠቀሰው መልካም ነው። ይህም ቢሆን ግን አማካሪ የሚያስፈልግበት ጊዜ ይኖራል።

ከዚህ በተረፈ ግን ቋሚነት ያለውን የመከላከያ ዘዴ ከመጠቀም በፊት ጸጸት እንዳይመጣ ወስኖ መጠቀም ይቻላል። ለምሳሌ ሌላ ልጅ ከጥቂት ዓመታት በኋላ ለመውለድ የሚፈልጉ ወላጆች አካላቸውን በቀዶ ጥገና ቢያስለውጡ ወይም ቢቆረጡ ሊመለስ ስለማይችል ሊጠነቀቁ ይገባል። በመጀመሪያ ጥቅሙንና ጉዳቱን መረዳት ጥሩ ነው።

እንደዚህ ዓይነቶቹ አማካኝና ጥሩ የልጅ መውለጃ ዕድሜ ከደረሱ በኋላ ሌላ ተጨማሪ ልጅ ካልፈለጉ ማህፀን ማስቋጠር ወይም የወንዱን የመውለድ አቅም፤ (የዘር ቧንቧውን) ማቆመ ይቻላል። ይህም በቀዶ ጥገና የሚከናወን ነው።

በጤና ምክንያት መውለድ ለማይፈልጉ ሴቶች በተለይ መጠቀሙ አማራጭ የሌለው ውሳኔ ነው። በአጠቃላይ ይህ የመከላከል ዘዴ ሕይወትን ማጥፋት ሳይሆን ሕይወትን ሳይፈለግ እንዳይፈጠር መከላከልና ፅንሰን ማቆም ማለት ነው።

ከዚህ በተረፈ በኢትዮጵያ ውስጥ በማዕከላዊ ስታትስቲክስ ባለሥልጣን በተደረገው ጥናት መሠረት 46% የሚሆኑ ሴቶች ልጅ መውለድ የእግዚአብሔር ስጦታ ነውና እርሱ እንደሰጠን መውለድ እንፈልጋለን ሲሉና ከ4 ልጆች በላይ ያላቸው 29% ብቻ ተጨማሪ ልጅ እንዲኖራቸው ሲፈልጉ ቀሪዎቹ ይበቃናል አንፈልግም ብለዋል።

የወሊድ መከላከያ ልምድ በአገራችን እጅግ ዝቅተኛ ነው ይባላል። ይህም ካለመረዳትና ከኃይማኖታዊ ተጽእኖ እንዲሁም ከባህል ግፊት ይመስለኛል።

በምርጫ ደረጃ (32%) ኪነን (ፒልሰን) ሲመርጡ፤ (28.5%) በመርፌ የሚሰጠውን ይፈልጋሉ። ኤድስ በበዛበት አገር ዘወትር በማስታወቂያ የሚነገረው የኮንዶም ተጠቃሚዎች ቁጥር እጅግ አነስተኛ (1.6%) መሆኑን ጥናቱ ጠቁሟል።

የሕዝብ መገናኛ ብዙሃን የሚያስተዋውቁትን ኮንዶም ሴተኛ አዳሪዎች ይጠቀሙበት እንደሆነ እንጂ፤ እጅግ ዝቅተኛ ቁጥር ያላቸው ባለትዳሮች ናቸው የሚጠቀሙበት። በእርግጥ የሰከረ ሰው ኮንዶምን በአግባቡ መጠቀም ይቻላል ይሆን? ከመጠጥ በኋላ ነገሩስ ትዝ ይላል? አጠቃቀሙ ማስታወቂያ እንደመናገር የሚቀል አይደለም። ይህን ተጠቃሚ ይሆናሉ የሚባሉትም በግልጽ ይናገራሉ።

ኮንዶም እንደ ማስታወቂያ አነጋገሩ <ማማር> በትክክል ደስ ይላል ብሎ በግልጽ መናገር አይቻልም። አዎ ለማስታወቂያ ይቻላል ይሆናል። በአንዳንድ አገሮችም ከፍተኛ ገቢ ያስገባል። በጃፓን አገር በዓመት እስከ ሰባት ቢሊዮን ዶላር የሚያወጣ ኮንዶም እንደሚሸጥ ጥናት ይጠቁማል። ይህም ጥሩ የገቢ ምንጭ ነው። ግን ኮንዶምን ከማስተዋወቅ የወሲብ ሥነ ምግባርን፤ የወሲብ ብልሹነት ጉዳትን ማስተማር እንዳለብን እመርጣለሁ። ችግር ሆኖ ነው እንጂ ኮንዶም በትክክል የሚመረጥና ደስ የሚያሰኝ ሆኖ አይደለም። ራሱ የወሲብ ሥነ ልቡናዊ ተጽዕኖ ያመጣል። «ኮንዶምን ተጠቀሙ» ማለት ልቅ ግብረ ሥጋ ግንኙነትን ማስፋፋትና መደገፍ ይመስላል። ለምሳሌ በኛው አገር በቴሌቪዥን ፕሮግራም አንድ ጊዜ ማስተዋወቂያ ሲቀርብ አንዲት ልጅ ሽርሽር ስትሄድ እናቷ ቀስ ብላ «ኮንዶም ይዘሻል?» ትላታለች። ታዲያ ይህ ምን ትምህርት ይሰጣል? ኅብረተሰብን ወደ ዝቅጠት መጣልና የወጣቶችን ሥነ ልቡና ማበላሸት ነው እንጂ። ለሞራል ችግር ኮንዶም መድኃኒት አይሆንም። ሞራልን ማሻሻል ግን ተገቢ እርምጃ ነው። የሚመለከታቸው ሁሉ ሊያስቡበት ይገባል።

በዚህ ፈንታ ግን በየትምህርት ቤቱ የሥነ ወሲብ ሥነምግባር ትምህርትና የፆታ ትምህርቶች፤ እንዲሁም ግብረ ገብ እንዲሰጥ ጥረት ቢደረግ ከኮንዶም የተሻለ ውጤት ይኖረዋል ብዬ እገምታለሁ። ወጣቶች የሚገኙት በትምህርት ቤት እንጂ በማስታወቂያ መናገሪያ አደባባይ አይደለም። ይህ ጉዳይ በሚመለከታቸው የመንግሥት አካላትም ሊታሰብበትና ትኩረት ሊቸረው የተገባ እውነታ ነው። የኅብረተሰብ ሥነ ምግባር (ethics) ለአንድ አገር ዋና መሠረት ነው።

ለማኅበራዊ ግብይት የሸቀጥ ማራገፊያ መድረክ መሆን ከጥቅሙ ይልቅ ጉዳቱ ሊያመዘን ይችላል ይባላል። በተለይ ለወጣቶችና ላላገቡ ሰዎች ኮንዶምና ኪኒን ማደል ዝሙት ከማስፋፋትና ከማራባት ተነጥሎ አይታይም። ይህ ሊታረም የሚገባው ነው። «ትውልድን ማዳን» ኮንዶም በማደል ሳይሆን ሥነ ምግባርን በመቅረጽ ነው።

በአጠቃላይ ግን እነዚህን የፅንሰ (የወሊድ) መከላከያ ዘዴዎች አጠቃቀም በመረዳት ባልና ሚስቶች ተስማምተውና ባለሙያ አማካሪው ቢጠቀሙ ምንም ችግር የለውም። የሁለቱ መስማማት እጅግ አስፈላጊው ቅድመ-ሁኔታ ነው። በእርግጥ የመውለድ ምርጫቸው፤

- በዕድሜ ሁኔታ
- ብዙ ልጆች ለመውለድ ባላቸው ፍላጎትና ችሎታ
- በጤንነት ምክንያት
- በቤተሰቡ ኢኮኖሚና ገቢ
- በትምህርትና በግንዛቤ ደረጃ
- በሃይማኖት ተጽዕኖና አመለካከት
- በጓደኞች ምክርና አስተሳሰብ
- በዘመዶች ተጽዕኖና አመለካከት
- በባህል እስራት እና በመሳሰሉት ሁኔታዎች ላይ ሊመሠረት ቢችልም፤ እነዚህን ነገሮች ማጤንና ወደ ትክክለኛው ውሳኔ መድረስ ይቻላል።

ለአገልግሎት በሄድኩባቸው አካባቢዎች ሁሉ፤ በደብዳቤም ስለዚህ የወሊድ ቁጥጥር ጉዳይ ብዙ ተጠይቄአለሁ። ውሳኔው የግል ሆኖ ሳለ ነገሩን እጅግ መንፈሳዊ በማድረግ ሰዎች እንደፈለጉ እንዳይጠቀሙበት መንፈሳዊ ማዕቀብ ማድረግ ተገቢ አይደለም። ይህን የምለው ግን ለባለትዳሮች እንጂ ለዝሙት መስፋፋት እገዛ በሚያደርግና የወሲብ ሥነ ምግባርን በሚያበላሽ መልኩ የሚጠቀሙትን በመደገፍ አይደለም።

5.3 የቤተሰብ ምጣኔና የፅንሰ መከላከያ ዘዴዎች (ከመጽሐፍ ቅዱስ አንጻር)

ቀደም ብዬ ለመጠቃቀስ እንደሞከርኩት የቤተሰብ ምጣኔና የፅንሰ መከላከያ ዘዴዎች አጠቃቀም ጉዳይ እስከ አሁን ድረስ ብዙ አከራካሪ የሆኑ ነጥቦች አሉት። መጽሐፉ የምንፈልገውን እንዲልግን ካልፈለግን በስተቀር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተጠቀሙም አትጠቀሙም የሚል ነጥብ አናገኝም። ሆኖም ግን እንደ ባለ አእምሮ ቢያስቡትና የሥነ ተዋልዶ ባሕርይን ቢረዱ ነገሩ ያን ያህል የሚያጣላ መስሎ አይታየኝም። ልጅን የሚሰጥ እግዚአብሔር ነው እንጂ እንዲያው ዱብ ዕዳ ሆኖ በሴቷ ማኅፀን ውስጥ የሚቀመጥ ነገር አይደለም። ያ የሆነው በቅድስት ድንግል ማርያም ብቻ ነው። የወንድና የሴት የግብረ ሥጋ ግንኙነት ሳይኖር ምንም የሚሆን ነገር የለም። ግንኙነት ደግሞ በፍላጎት የሚደረግ እንጂ እግዚአብሔር ማንንም አያስገድድም፤ ተግባሩም አይደለም። ግንኙነት ቢኖርም እግዚአብሔር ካልረዳ ልጅ መውለድ ሳይኖርም ይችላል። እንደ ባለ አእምሮ ማሰብ ማለት፤

- በሜዳ ከመኖር ቤት ሠርቶ በቤት ውስጥ መኖር፤
- እራቁት ከመሄድ ልብስ ለብሶ መታየት፤
- ጸጉራችን ሲያድግ መቁረጥ፤ ጥፍራችንንም መቁረጥ፤
- ሰውነታችን ሲያድፍ መታጠብ፤ ልብሳችንንም ማጠብ፤
- ሲበርደን ልብስ መደረብ፤ ሲወብቀን ልብሳችንን መቀነስ፤
- አውሬ እንዳይመጣ (ገጠር)፤ ወይም ሌባ ለመከላከል አጥር ማጠር፤
- መሬት ከመተኛት መደብ፤ ወይም አልጋ ላይ መተኛት፤
- በጨለማ ከመቀመጥ መብራት ማብራት፤ በመንገድም ላይ ከሆንን ባትሪ መጠቀም፤ መብራትም ከሌለ ኩራዝ መጠቀም፤
- ዓይናችን ሲደክም ወይም ሲታመም መነፅር ማድረግ፤
- እጃችን ሲቆረጥ ወይ ሲቃጠል ፕላስቲክ ማድረግ፤
- ራሳችንን ሲያመን አስፕሪን/ፓናዶል መጠቀም፤
- ዝናብ ሲዘንብብን ዣንፕላ መጠቀም ወይም በቤት ታዛ ሥር መጠለል፤

■ ፀሐይ ሲያቃጥለን ወደ ጥላ ሥር መሸሽ፤ ለዓይናችንም እንኳን የፀሐይ መነፅር ማድረግ፤

■ ሲርበን መብላት፤ ሲጠማን መጠጣት፤ ወዘተ. . . የመሳሰሉትን ማድረግ ሊሆን ይችላል።

በተመሳሳይ ሁኔታ የሥጋ ፍላጎታችንም ለወሲብ ሲነሣ በባልና ሚስት መካከል (አንድ ለአንድ ሥርዓት ከሆነ) የግብረ ሥጋ ግንኙነት ማድረጋችን ትክክል ነው። ወንድና ሴት ሁለቱም ስሜት አላቸው። የእግዚአብሔር ፍጥረት ናቸውና የወሲብ ፍላጎትና የወንድና የሴት አንዱ አንዱን መፈለግ ኃጢአት አይደለም። የፍላጎት ስሜታችንን በሰከነ ሁኔታ የምናስተናግድበት መንገድ ይህን ይወስናል። ብስለታችንም የሚለካው ይህንን መሰል ነገር በሰከነ አእምሮ ማስተናገድ በመቻላችን ነው።

በግብረ ሥጋ ግንኙነት ወቅት ከ 200-500 ሚሊዮን የሚደርሱት የወንድ የዘር ፍሬዎች እንደ አሳማ እንስሳ በአንድ ጊዜ ብዙዎቹ እንቁላሏን አይዋሁዱም። አንዱ ብቻ እንደተዋሃደ ሥርዓት ይለውጥና በ48 ሰዓታት ውስጥ ፅንሰ ሊጀምር ይችላል። ከዚያም በፅንሰነት የተጀመረው ውህደት ከ4-6 ቀናት ውስጥ በሴት የዘር ቧንቧ ውስጥ ተጉዞ በማሳፀን ውስጥ ምሥረታ ይጀምራል። ስለዚህ ይህ ሁኔታ ሳይከናወን መንገዱን መዝጋት ወይም መከላከል (አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ማለት ነው)፤ ወይም አራርቆ ለመውለድ በጤና ሁኔታ የሚመጣውን ችግር መከላከል ተገቢ ነው። ኃጢአት የሚሆነው እምነት ላይ ነው? ማስወረድ ግን ለእኔ ኃጢአት እንዲያውም ወንጀል ነው። ይህን ወደፊት እንመለከታለን።

ጭራሽኑ ልጅ አልፈልግም ማለት ይህም ራሱ ችግር አለበት፤ የእግዚአብሔርን አሳብ መቃወም ይመስለኛል። አለማመንና አለመታዘዝም ነው። በመጠን ለመኖር፤ በጤና ምክንያት የአቅምን ያህል ወልዶ ምጣኔ ማድረግ ግን ተገቢ ነው እላለሁ። መጠን ከሌለንም ሲርበን መብላት ስላለብን ስንጠግብ ለምን እናቆማለን። ልጆችን አይታችሁ እንደሆነ በቃኝ ሳይሉ ይበሉና፤ ወተትም ይጠጡና ወዲያው ይቀንሱታል፤ በአስገቡት መንገድ ያስወጡታል። በመጠን መኖር ለሁሉም ነገር አስፈላጊ ነው።

ስው በራሱ ውሳኔ የእግዚአብሔር ጥሪ ሳይኖረው ላለማግባት ወስኖ ይኖራል። ታዲያ ይህ ኃጢአት ነው ወይ? የእግዚአብሔር ፈቃድ ተጋብተን ልጅ መውለድ ከሆነ እንዴት ቢሆን ነው አላገባም፤ በራሴ መኖር እችላለሁ የምንለው?

ጳውሎስ በሮሜ 12:3 ውስጥ «እግዚአብሔር ለእያንዳንዱ የእምነትን መጠን እንዳካፈለው፤ እንደ ባለ አእምሮ እንዲያስብ እንጂ ማሰብ ከሚገባው አልፎ በትዕቢት እንዳያስብ በመካከላችሁ ላለው ለእያንዳንዱ በተሰጠኝ ጸጋ እናገራለሁ» ብሏል።

እንግዲህ ሰው በአእምሮ ከተመላለሰ ዓይነት እያየ ገደል ወይም አሳት ውስጥ አይገባም። አዎ እግዚአብሔር ጋብቻን መሥርቷል፤ ቢሆንም የምንወልዳቸውን ልጆች ግን አልወሰነም። በመሠረቱ ሔዋን የተፈጠረችው የምትመቸው ረዳትና ጓደኛ እንድትሆነው እንጂ ልጅ ለመውለድ ብቻ ነው የሚል አልተጻፈም። የልጅ መውለጃ ማሽን አይደለችም። ኃላፊነቱ ከዚያ የላቀ ነው።

«እርሱ የከፈተውን ጉሮሮ ሳይዘጋው አያድርም» በሚል ፈሊጥ ያልተገባልንን ተስፋ፣ እንደተገባልን በመቁጠር የማይፈለጉ ልጆችን ወደዚህ ዓለም አምጥቶ ለመከራ መዳረግ ራሱ ትክክል አይሆንም። እግዚአብሔር እኮ ልጅ ውለጄ ብሎ ማኅፀን ውስጥ አይከትም፤ ከሰው የሥጋ ፍላጎት መነሣሣትና የግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚመጣ ነው እንጂ። ራሳችን ያመጣነውን ነገር በእግዚአብሔር ላይ ማሳበብና ምክንያት (excuse) መስጠት ተገቢ አይመስለኝም። ሁሉንም በማሰብና በማገናዘብ እንድንመላለስ አእምሮ ሰጥቶናል።

ስለሆነም መጽሐፍ ቅዱስ የትም ስፍራ የልጆችን ቁጥር እንድንወስን ወይም እንዳንወስን የሚያስተምረው ነገር የለም። ቤተሰባችንንም እንዳንመጥን አልከለከልንም። ያሉንን በሥርዓትና በአገባብ ሳናሳድግ ተጨማሪ ሰው ወደዚህ ምድር ማምጣት ራሱ ለመከራ መዳረግ ነው። አዎ የባህል ተጽዕኖ በአፍሪካ አህጉር ከፍተኛ ድርሻ ስላለው ከመጽሐፍ ቅዱስ እኩል የሚታይበትና አንዳንዴም ለመብለጥ የሚፈልግበት ወቅት አለ። ታዲያ ማንን እንስማ?

መጽሐፍ ቅዱስ በባህልና በአካባቢ ልምምድ ደረጃ (context) የሚተረጎም ሳይሆን መሠረታዊ ዓላማው ይዘቱን አይለቅም፤ መልቀቅም የለበትም። በሚቀጥለው ክፍል ደግሞ የጋብቻ ማማከር ዘዴዎችን እንመለከታለን።

ምዕራፍ ስድስት

የማማከር ዘዴዎችና የአማካሪ ባሕርያት

«መልካም ምክር ከሌለ ዘንድ ሕዝብ ይወድቃል፤ በመካሮች ብዛት ግን ደኅንነት ይሆናል።» (ምሳሌ 11:14)

«ምክር ከሌለች ዘንድ የታሰበው ሳይሳካ ይቀራል፤ መካሮች በበዙበት ዘንድ ግን ይጸናል።» (ምሳሌ 15:22)።

በመሠረቱ ማማከር (Counseling) ምንድን ነው? ማማከር/ ምክከር የሚለው አማርኛ ቃል የእንግሊዝኛ ትርጉሙን በትክክል ምክከር የሚፈታው አይመስለኝም። ካውንስሊንግ በጥቅሉ ምክር (advice) መስጠት ማለት አይደለም። ከዚያ ያለፈ ትርጉም አለው። ለምሳሌ፡-

አጽናኝ፣ መካሪ፣ አበረታች፣ አይዞህ ባይና ደጋፊ ወዘተ. . . የሚሉትን የአማርኛ ቃላት ሊያቅፍ ይችላል። ካውንስሊር (አማካሪ ብለን በዚህ ጽሑፍ ውስጥ የምንጠቀምበት) ሰዎችን የሚመራ (guide) አይደለም። መሪያቸው ጌታ ራሱ ነውና። ራሳቸውን እንዲያውቁ ግን እገዛ ያደርጋል። አማካሪ ራሱን ባለሥልጣን (boss) አድርጎ የሚያቀርብና «ለሁሉም ጥያቄ መልስ አለኝ» የሚል ሰው አይደለም። በመሆኑም በማማከር አገልግሎት ውስጥ እንዲሠሩ የሚደረጉ ሰዎች በጥንቃቄ የሚመረጡና በሥነ ምግባር ብልሹነት የማይከሰሱ ሊሆኑ ይገባል። የራሳቸውን ትዳር ሳያስተካክሉ የሌላውን ማስተካከል እንዴት ይችላሉ?

በተለይ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በዚህ ጉዳይ ላይ ከፍተኛ ጥንቃቄ ልናደርግ ይገባል። የመጽሐፍ ቅዱስን ጥቅስ የሚያውቅ ሁሉ አማካሪ ይሆናል ማለት አይደለም። ለማማከርም የእግዚአብሔር ጸጋ ያስፈልጋል። የጸጋ ስጦታ ነው እንጂ በቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምርጫ ወይም በሰው ጥቆማ የሚሆን ነገር አይደለም (ሮሜ 12:8)።

በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንዲያማከሩ የሚመደቡ ሰዎች

- በተለያዩ ችግር ውስጥ ያሉትን ማጽናናት፣ በችግራቸው መድረስ፣ መርዳትና ሸክማቸውን በመጋራት ማገዝ፤
- በጋብቻም ይሁን በሌላ ምክንያት የተጣሉትን ማስታረቅ፣ ማስማማት፣ ማቀራረብ፤
- ያላገቡ ሰዎች ለጋብቻ እንዲደርሱና ቤተሰብ እንዲመሠርቱ መርዳት፤

- በተለይ ማንን ላግባ፤ የትዳር ጓደኛዬ ምን ዓይነት ትሁን የሚሉትን ሰዎች መምከር፤
- በተለያዩ ሕመሞች ውስጥ ያሉትን ተጋቢዎች ምክር እንዲያገኙ ማድረግ ለምሳሌ፤ የዘመኑ ቀላፊ በሽታ (ኤድስ) የያዛቸውን፤
- ማንኛውም ዓይነት መንፈሳዊ ችግር ያለባቸውን ሳይፈርጁና ሳይፈርዱባቸው በየዋህነት ልባቸውን ማቅናት፤
- አዳዲስ ተጋቢዎች አስፈላጊ ሲሆን ከመጋባታቸው በፊት የጤና ምርመራ እንዲያደርጉና ልባቸውን እንዲያረጋጉ መጠቀም፤
- ተጋቢዎች ለጋብቻ ያልደረሱ መስለው ከታዩአቸው ጋብቻቸውን ትንሽ እንዲያዘገዩት መምከር፤

እነዚህንና የመሳሰሉትን አገልግሎቶች ሊያበረከቱ እንደሚችሉ ይታመናል።

6.1. የማማከር ዘዴዎች

ይህ ዘዴ በማናቸውም አገልግሎት ወይም ተግባር ውስጥ ለተሰማሩት ሁሉ እንደሚጠቅም ይጠበቃል። ዘዴዎቹንም ብዙ ሳይለያዩ ካለንበት ሁኔታ ጋር በማዛመድና በማወሃድ ማለትም (contextualize) በማድረግ ልንጠቀምባቸው እንችላለን።

እነዚህም፡-

1. ማንነትን ማወቅ፡- ሰው ራሱን ካላወቀ ሌላውን ማወቅ አይቻልም። ቢሞክርም ከንቱ ነው። ስለዚህ ራሳችንን በደንብ ማወቃችን ሌላውንም በደንብ እንድናውቀው ይረዳናል።

በእርግጥ ማንንም በቀላሉ ማወቅና መመርመር አይቻልም። መንፈሳዊ ሰው ግን ሁሉን ይመረምራል። (1ኛ ቆሮ. 2፡14ን ይመልከቱ)።

2. ሰዎች ሁሉ ከቡርና የእግዚአብሔር ፍጥረት መሆናቸውን መገንዘብ፡- ሰው በማናቸውም መልኩና በማናቸውም ሁኔታ ቢሆን ከቡር ነው። ድሃም ሆነ ሀብታም እኩል ነው፤ ሴትም ሆነ ወንድ ያው ነው። ምክር ፈላጊው ምናልባት ትንሽ ልዩነት ሲደረግበት ከተገነዘበ ልፋታችን ሁሉ ከንቱ ስለሚሆን መጠንቀቅ አለብን።

አንድ ጊዜ በቤተ ክርስቲያን የገጠመኝ ነገር አለ። በፕሮግራሙ መጨረሻ ላይ ጥያቄ ያላችሁና ችግር ያለባችሁ ሁሉ ወደ ጓላ ብትቀሩ የሚያማከሩአችሁ ሰዎች ልታገኙ ትችላላችሁ ተባለ። ይህ ጥሩ ነበር። እኔም በዚህ ቡድን ውስጥ ነበርኩበት። እኔ ወደ ፓስተሩ ቢሮ ተጠርቼ ስገባ አንዲት አዳፋ ልብስ የለበሰች ሴት ማንን ላናግር አለችኝ። እኔም አንዱን የሙሉ ጊዜ አገልጋይ (የጎደሎ ጊዜ አገልጋይ ባይኖርም) እባክህ አናግራት፤ ጌታን ተቀብላለች፤ አዲስ ናት ስለው ትቷት ሄደ። የሰውዬው ሁኔታ ለጊዜው ቢገርመኝም፤ እስከ አሁን ይጸጽተኛል። ያቺ ሴት ምን እንደሆነች ባላውቅም እንደዚህ ያለ ነገር እጅግ ይጎዳል። አማካሪዎች ይህን ልብ ሊሉት ይገባል። አገልጋዩ እንዲህ ሲያደርግ ጌታ ኢየሱስ ምን ተስምቶት ይሆን? ማገልገል ያለብን ልብስን ሳይሆን ሰውን በሰውነቱ መሆን ይገባዋል። አንድ የዱሮ ዘማሪ «ማን ነው ርኅራኄ ያስተማረህ?» ብሎ ነበር።

3. ተመካሪውን (Counselee)/ምክር ተቀባዩን ማበረታታት፡-

ከእኛ ምክር ሊፈልግ የሚመጣ ሰው አብዛኛውን ጊዜ ጉዳዩ ከአቅሙ በላይ ሲሆንበትና ብቻውን አውጥቶ አውርዶ ምንም ፍንክኝ አልል ሲለው እንደሆነ ማወቅ ይጠበቅብናል። ችግሩን እንደባለ አእምሮ ሲያስበው ከራሱ በላይ ሆኖበት የተሻለ ሰው ፍለጋ ነው የሚመጣው። ራሱ ችግሩን እንደፈታ ማበረታታት እጅግ ጠቃሚ ነው።

4. ራሳችንን እግዚአብሔር እንዲጠቀምብን መሣሪያ አድርገን ማቅረብ፡-

ለእግዚአብሔር ራሳችንን የምንመች መሣሪያዎች አድርገን ስናቀርብ እርሱ ሊጠቀምብን ይችላል። በእኛም አገልግሎት/ምክር ተቀባዩ ከሞት ሊድን ይችላል።

5. ጥሩ ተናጋሪ ብቻ ሳይሆን ጥሩ አዳማጭ መሆን፡-

የማዳመጡም ዘዴ በማግራትና ሁኔታዎችን በጥሞና በማገናዘብ ቢሆን ይመረጣል። በእርግጥ የሚያዳምጣቸው ያጡ ብዙ ሰዎች በዓለማችን አሉ። ስለዚህ የምክር ሰጪ አገልጋዮች ጥሩ የማዳመጥና ሲጠየቁ መልስ የመስጠት ባሕሪ ያስፈልጋቸዋል። ስናዳምጥም አእምሮአችንን ሳንዘጋ (እውነቱ ምን ይሆን ብለን?) ቁም ነገሩን እናዳምጥ። ነገርን ሳያዳምጥ የሚመልስ ሰው ስንፍናና እፍረት እንደሚሆንበት መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። (ምሳሌ 18:13)።

6. ምክር ተቀባዩ እርሱነቱን እንዲቀበል መርዳት፡-

ሰዎች ራሳቸውን መቀበል ያቅታቸዋል። ስለዚህ ምክር ሰጪዎች በመጀመሪያ የምክር ተቀባዩን ሞራል መገንባት ቢችሉ ጥሩ ነው።

እንዳንዴ ችግር የሚሆነው ራሳቸውን እጅግ የሚክቡ ሰዎች ሲያጋጥሙ ነው። ይህም ሲሆን በዘዴ መያዝ አለበት። «ፈዋሽ ምላስ የሕይወት ዛፍ ነው፤ የጠማማ ምላስ ግን ነፍስን ይሰብራል» (ምሳሌ 15:4) ይመልከቱ።

7. በማኅበራዊ ኑሮ ውስጥ ስፍራ እንዲኖራቸው ማበረታታት፡- ምክር ተቀባይ ራሱን ከማኅበራዊ ሕይወትና ኑሮ ካገለለ ችግሩ እየከፋ ነው። ስለዚህ ወደ ማኅበራዊ ኑሮ ለመመለስ ራስን በማዘጋጀት መርዳት እጅግ ጠቃሚ ነው። ሁሉም ሰው በግሉ ለእግዚአብሔር ጠቃሚና ተፈላጊ እንደሆነ ደግሞ ማስረዳት፤ በተለይ ግለሰቦችን ለግል መጠቀሚያ መሣሪያ ላለማድረግ ጥንቃቄ ያስፈልጋል።
8. ፍርድ ለመስጠት አለመቸኮል፤ ችግሩን በውል ሳያውቁ መፍትሔው ይህ ነው ብሎ አለመወሰን፡- በተለይ በትዳር ውስጥ ያሉ ሰዎች ችግር ሲገጥማቸው አማካሪው በጥንቃቄ ሁኔታውን ሳይረዳ ለፍርድ እንዳይነሣ መታሰብ አለበት። ራስን መቆጣጠርና ዘዴኛ መሆን በዚህም ስፍራ ይረዳል። በዓይን እንደሚታየው ውጫዊ ነገር ላይሆን ይችላል። (ምሳሌ 16:18)።
9. ችግሩን በትክክል መለየትና መረዳት፡- ይህ ዘዴም እጅግ ጠቃሚ ነው። ምክር ተቀባዩ የሚናገረውን በትክክል እርሱ የተናገረው መሆኑን በመረዳት ችግሩን መገንዘብ። ሌላ ጊዜ ተመላልሶ የሚመጣ ከሆነም በእርሱ ፊት ላይሆን እርሱ ከሄደ በኋላ ስለ እርሱ ሪከርድ መያዝ። ይህ ለማስታወስና ስለ ሰውዬው ለመጸለይ ይጠቅማል።
10. መጨረሻ ሳይሆን በጣም አስፈላጊ የሆነው ደግሞ ምሥጢር መጠበቅን መለማመድ፡- የምክር ተቀባዩ ምሥጢር ነገሮችን በጥንቃቄና በሥርዓት መጠበቅ ይኖርባቸዋል። ምሥጢር መጠበቅ የማይችል ሰው አማካሪ ባይሆን ወይም አማካሪ ለመሆን ራሱን ባያዘጋጅ የተሻለ ነው። የሰው ገበያ የማይገልጥ እውነተኛ አማካሪ እርሱ ነው (ምሳሌ 25:9-10)።
11. ችግሩ ከአቅም በላይ ሲሆን ወደ ተሻለ ሰው ማለትም ወደሚመለከተው (የተመካሪው ፈቃድ ሲሆን ብቻ) ማስተላለፍና የተሻለ ምክር እንዲያገኝ መርዳት ጥሩ ነው። ይህም የማማከር ሂደቱ መጨረሻ ሊሆን ይችላል።

6.2. የአማካሪ ባሕርያት

ምክር ለመስጠት የአማካሪው ባሕሪ እጅግ ወሳኝ ነው። አማካሪ በእግዚአብሔር እንጂ በራሱ የማይተማመን ሆኖ ስለ ሰው ልጆች በጎ አስተሳሰብና ጥሩ ሥነ ምግባር ያለው ቢሆን እጅግ ይመረጣል። የአማካሪ ባሕርያት የሚከተሉት ሊሆኑ ይችላሉ፦

1. ጥሩ አድማጭ የሆነ፤ የራሱ ብቻ ትክክል የማይመስለው ዘወትር ተናጋሪ ያልሆነና የእኔ ብቻ ይሰማ የማይል መሆን ይገባዋል።
2. ስለሚያማክረው ሰው ተቆርቋሪና አዛኝ የሆነ። «እራሱን በሌላው ጫማ ውስጥ የሚያስገባ» እንጂ የማይጠየፈው፤ በእንግሊዝኛ (Empathy) ይሉታል።
3. አንዱን ከአንዱ የማይለይና የማያዳላ ሆኖ ስለ ሌሎቹ ችግር የሚያስብና የሚጸልይ መሆን ይገባዋል።

4. በግሉ ተፈትኖ ያለፈና ለማስተማር/ለመምከር የሚበቃ፤

«. . . እስከመጣ ድረስ ለማንበብና ለመምከር ለማስተማርም ተጠንቀቅ።» (1ኛ ጢ.ሞ. 4:13፤ ያዕቆብ 3:2ን ይመልከቱ)።

5. ጠንቃቃ፤ የሰው ችግር በቀላሉ የሚገባውና ስሜትንም በቀላሉ የሚያነብ፤ ይህም በምክር አገልግሎቱ ወቅት ነገሮችን በመቀያየር የተመካሪውን ስሜት ሳይነካ ድንገት ቢነካም እንኳን እያስተካከለ የሚሄድ።

6. ለመንፈሳዊ ምክር ደግሞ የእግዚአብሔርን ቃል ጠንቅቆ የሚያውቅ፤ ግራ የሚያጋባ ምክር የማይሰጥ፤ አቋም ለመውለድ የሚያበቃ ምክር የሚለግሥ ነው። (ቲቶ 1:8-9ን ይመልከቱ)።

7. ራሱን እጅግ አዋቂ አድርጎ የማያቀርብ፤ ለራሱም ከሁኔታዎች ለመማር የተዘጋጀ፤ በትሕትናና በቅንነት የእግዚአብሔርን እገዛ የሚሻ፤ የምክሩንም ውጤት ለማየት የሚጓጓ ነው።

8. ምሕረትን የሚወድና በሆነው ነገር ሁሉ በሰው የማይፈርድ፤ «. . . አንዳንዶችንም ከእሳት ነጥቃችሁ አድኑ፤ አንዳንዶችንም በሥጋ የረከሰውን ልብስ እንኳ እየጠላችሁ በፍርሃት ማሩ» (ይሁዳ 22-23ን ይመልከቱ)። ነገር ግን የተሰበረው እንዲጠገን፤ የቆሰለውም እንዲፈወስ የተቻለውን ሁሉ ማድረግ የሚችል ቢሆን እጅግ ይጠቅማል።

9. ራሱ ደግሞ በሚሆነው ወይም በሚሰማው ነገር ተጎድቶ ለችግር እንዳይጋለጥ ትከሻውና፥ ልቡ የሰፋ፥ ነገርን አመዛዝኖ፥ ያዘነን የሚያጽናና እንጂ ራሱ ወደ ሀዘን ውስጥ የሚገባ መሆን የለበትም።

የሰው ችግር በብዙ መስማት መጨረሻው እራስንም ችግር ውስጥ ሊጥል ስለሚችል በጥንቃቄ የሚመላለስና በሁለንተናዊ ችግሩ ውስጥ የማይገባ (involvement) ሊሆን ይገባዋል።

10. ቁጡ፥ አስፈሪ ያልሆነና ባሕሪው ሰው የሚሰብ እንጂ ሰው የማይገፈትር እጅግ የተባረከ ነው። ገደል አፋፍ ላይ ያለውን ወደ ገደል ከመውደቅ የሚያድን እንጂ ወደ ገደል የሚገፋና የሚወረውር ሰው መሆን የለበትም።

ለምሳሌ፡- አንዳንድ ምክር ፈላጊዎች ለመጨረሻ ጊዜ ይሆናል የሚመጡት። ለመሞት የቆረጡ ወይም ለመፋታት የወሰኑ ወይም ሰው ለመበቀል የወሰኑ ሊሆኑ ይችላሉ። ታዲያ እነዚህን ሰዎች አማካሪው አያውቃቸውም። በጥሞና ጥሩ ባሕሪ ኖሮት ቢያስተናግዳቸው ከአደጋ ሊያድናቸውና፥ ሕይወታቸውንም ሊታደግ ይችላል።

በእርግጥ አንዳንድ ሰው ልዩ የሆነ ትዕግሥት አለው። አንድ ጊዜ ከጌዴዎን ዓለም አቀፍ መጽሔት ውስጥ ያነበብኩት ትዝ ይለኛል። አገሩን በውል ባላስታውስም አንድ የታሰረ ክርስቲያን ከአንድ ሀሺሽ አጫሽ ጋር ይስማሙና «በየቀኑ ከአዲስ ኪዳን ውስጥ አነብልሃለሁ፥ አንተም ትሰማለህ፥ ስጩርስ ለሀሺሽና ለሲጋራህ መጠቅለያ ከመጽሐፈ ቀድጄ እሰጥሃለሁ» ይለዋል። በስምምነቱ መሠረት ሲያደርጉ ቆይተው ያ ሀሺሽ አጫሹ ሰው በዚህ ሁኔታ ወደ ጌታ መጥቷል። ይህ አስገራሚ የእምነትና የፍቅር ውጤት ነው። እንደ መመሪያ ግን የሚወሰድ ሳይሆን ትዕግስቱን ለማሳየት ብቻ የቀረበ ነው።

6.3. የማማከር ችግሮች

ሰው ነንና በማማከር ሂደት ውስጥ ብዙ ችግሮች ይገጥሙናል። በራሱ ሳይሆን በእግዚአብሔር የሚመካና የሚታመን አማካሪ ከብዙዎቹ ያመልጣል። ውጤታማ ለመሆን ሁልጊዜ በእግዚአብሔር መታመንን ይጠይቃል። በራስ መደገፍና በእውቀትም መታበዩ እኛው ራሳችን ሌላ አማካሪ እንደሚያስፈልገን ይጠቁማል። የብዙ ሰዎች የሕይወት መቀያየር የእድገት ሳይሆን የሥነ ባሕርይ ጉድለት ነው። ትንሽ ሲያገኙ፥ ትንሽ ሲማሩ፥ ትንሽ ሲሳካላቸው መለዋወጥና «እገሌ እንደ ድሮው አይደለም» መባል ከተጀመረ ችግር አለ ማለት ነው።

በሳል (Matured) ሰው ምን ጊዜም አይለዋወጥም፤ ሁኔታዎች ቢቀያየሩም የተረጋጋ ሕይወት ይመራል። ጃኪት ቢቀይርም እርሱ እንዳለ ነው። የበሳል ሰው ባሕሪ ምልክቱ ይህ ነው። ራሱን የሚለዋውጥ ሰው የባሕሪ ችግር አለበት።

በሰዎች መካከል ልዩነት ማድረግ፤ አንዱን ዝቅ አንዱን ከፍ ማድረግ፤ አንዱን ፈርቶ ሌላውን መናቅ፤ ወዘተ. . . የትክክለኛ ባሕርይ ውጤት ሳይሆን አርቴፊሻል ሕይወት ነው። የናዝሬቱ ኢየሱስ፡ «ድንቅ መካር» የተባለው በሰው ፊት አድልዎ የማያደርግና ሁሉን እንዳመጣጡ የሚመልስ ነበር። በዚህ ዓይነት ጉዳይ ላይ ባህላችን ትልቅ ተጽዕኖ ያደረገብን ይመስለኛል። ዳሩ ግን ክርስትና ከባህል በላይ ነው እንጂ በባህል ላይ ሊመሠረት አይችልም። ጥሩ ባህሎች እየተጠበቁ ጎጂዎቹና ይህን መሰል ተግባሮች ግን መወገድ ይገባቸዋል።

በአጠቃላይ የማማከር ችግሮች የሚከተሉት ሊሆኑ ይችላሉ፡-

1- ነገርን ሳይረዱ ፈጥኖ መደምደሚያውን ማዘጋጀት፤

ይህ ችግር በቀላሉ ግልጽ በሚመስለን ሰው የሚከሰት ነው። ዳሩ ግን ችግሮች ብዙ ጊዜ ከመጋረጃ ጀርባ ሆነው ነው የሚቀርቡት። ምክር ጠያቂው ገና ከመጀመሩ ነገሩን ዝርግፍ አድርጎ አይነግረንም። ዙሪያ ዙሪያውን ሲሄድ አስተዋይ አማካሪ በጥያቄ መልክ ረጋ ብሎ ሊያውጣው ይችላል። ስለዚህ በትዕግሥት፤ ችግሩን በመስማት ነገሩን በማስጨረስና ቀደም ሲል እንደተጠቀሰው በትክክል ማዳመጥ እጅግ አስፈላጊ ነው።

2- የሰውን ምሥጢር መግለጥ፤

በምንም መልኩ ቢሆን የሰውዬውን ገበና ማጋለጥ፤ በመድረክ ላይ፤ በጸሎት ጥያቄ ሰበብ ምሥጢር ወደ አደባባይ ማውጣት የሚደገፍ አይደለም። አንዳንድ ጊዜ የሰዎች ምሥጢር በጸሎት ጥያቄ መልክ ሲቀርብ እንሰማለን። ይህ እንግዲህ ተገቢ አይደለም። አማካሪው ራሱ ጊዜ ወስዶ ይጸልይለት እንጂ የሰውን ምሥጢር አደባባይ ማውጣት የለበትም።

3- ከመጠን በላይ ከምክር ፈላጊው ጋር መቀራረብ፤ (ይህ እንግዲህ ከወንድም ከሴትም ጋር ሊሆን ይችላል) ጥንቃቄ ያስፈልገዋል። ጥንቃቄ ካልተደረገ የምክር ፈላጊውን ማንነትና ችግር በመረዳት በቦታው ገብተን መፍትሔው ለመሆን ስንሻ ለሌላ ችግር ሊያጋልጠን ይችላል። በመቀራረብ ብዙ ነገር ይሆናልና፤ ፈውስ እንሆናለን ብለን በሽታ እንዳንሆን ጥንቃቄ ያስፈልጋል። ምክር

ፈላጊውም ምትክ (ሰብስቲቲዩት) አባት፣ እናት፣ ጓደኛ ወዘተ... እንዳያደርገን መጠንቀቅ ይገባል።

4- አድሎአዊ በመሆን ምክር ፈላጊውን በእንጭጩ ለውሳኔ ማድረስ፤

ለምሳሌ፡- የጋብቻ ችግር ያለበትን ሰው የሚመክር አማካሪ ስለ እኛ ሁኔታ የማያውቅና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምክርችንም በትክክል የማይሰጥ ከሆነ ችግር ይፈጠራል። ሚስቱ አስቸገረችኝ፣ በጸሎት ጊዜ አብራኝ አትሆንም። በባሕርይ አንስማማም ስለዚህ ለሌሎች መሰናክል ከምንሆን ተፋተን ሌላ ባገባ፣ እርሷም እንዲሁ ሌላ ብታገባ አይቻልም ወይ? የእግዚአብሔር ስም በከንቱ ከሚሰደብ እርምጃ መውሰድ አይቻልም ወይ? ሚስቱ አማኝ አይደለችምና ብፈታትስ? ብለው የሚጠይቁም አሉ። ሚስቱ አሠቃየችኝ፣ ባሌ አሰቃየኝ፣ ተለይቼው ብናርስ? የሚሉም ሞልተዋል። ምክር ለጋሹ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውቀት ከሌለው እነዚህን ጥያቄዎች ለመመለስ ይቸገራል።

እንደገና ለማግባት መሠረታዊ የመጽሐፍ ቅዱስ ምክር፡

ሀ- አንድ ሰው ከመዳኑ በፊት (2ኛ ቆሮ. 5:17) አዲስ ፍጥረት ከመሆኑ አስቀድሞ ከሆነ ፈትቶ ሌላ ቢያገባ ምንም የምንለው ነገር የለም። ያ በእርጅሙ ሰው ስለሆነ አልፎአል።

ለ- ከሁለት አንዳቸው በዝሙት ምክንያት ቢወድቁና ተናዞ በንስሐ ለመመለስ ፈቃደኛ ካልሆኑ፣ እውነተኛው ሰው ቢፈታ ምናልባት ተቀባይነት ይኖረዋል። ሆኖም ምክር ለጋሹ እንዲፈቱ ማበረታታት አይኖርበትም።

ሐ. ሁለቱ ባለትዳሮች አብረው ሲኖሩ አንደኛው እግዚአብሔርን ቢያምንና ሌላው በዚህ ነገር ተከፍቶ ቢፈታው/ብትፈታው ሌላው ምክንያት ነው።

ዳሩ ግን በሦስቱም ነጥቦች ቢሆን መቸኮልና ለውሳኔ መሄድ ተገቢ አይደለም። እግዚአብሔር መፋታትን ሲጠላ መፋታትን መምረጥ የእግዚአብሔርን ዕቅድና ዓላማ መቃወም ነው። በማቴ. 19:9 ውስጥ ያለው «ያለ ዝሙት ምክንያት» የሚለው ቃል እራሱ አንድ ጊዜ በዝሙት መውደቅ ለፍቺ ያበቃል ለማለት አይደለም፣ ተደጋጋሚ ከሆነ ግን ይህ ሌላ ጉዳይ ነው። ወደ ፍቺ ለመሄድ ጥርጊያ መንገዱ እየታየ ነው ማለት ነው። በዚህ ክፍል ውስጥ የግሪኩ ቃል (Porneia) ማለት በእንግሊዝኛ (Immorality) የሚለውን የሚተካ ነው። ይህም የሚያሳየው ተደጋጋሚ ልምምድን እንጂ የአንድ ቀን ውድቀትን አይደለም ይባላል። ኢሞራሊቲን ማለትም (የወሲብ ልምምድ

ብልሹነትና ተደጋጋሚ ልምምድን) የሚያሳይ ነው። ይህ ደግሞ በአንድ ጊዜ መውደቅ ሊቼንሳ (license) የሚሰጥ መሆን የለበትም።

5- ከምክር ፈላጊው ጋር በቅርብ መነካካትና መተሻሸትን ማዘውተር፤

የዚህ ዓይነት ልምድ አውቀውም፤ ሳያውቁም ሊከሰት ይችላል። ሆኖም በምክር ወቅት አቀማመጥን እንኳን ማስተካከልና ማዕዘናዊ (diagonal) ቢሆን ይመረጣል። በተለይ በተቃራኒ የታዎች መካከል ይህ ጥንቃቄ ያሻዋል። በዚህ ዓይነት ብዙ ሰዎች ያልታሰበ የዝሙት ወጥመድ ውስጥ ይወድቃሉ። የወዳጅነት፣ የባልንጀራነት ስሜት ነው እንጂ ፍቅርን በመካከላቸው ለመመሥረት ማሰብ የማማከር ሥነ ምግባር ብልሹነት ውጤት ነው።

6- ምክር ፈላጊውን ተጠይፎ መሸሽ፤ ፊት መንሣት፤

ግለሰቡ ከማኅበረሰቡ ተገሎ በዚህ ዓለም ውስጥ ማንም ሰው የሌለው ሊመስለው ይችላል። ታዲያ አንድ ሰው የሚመክረኝ፣ የሚረዳኝ አገኘሁ ብሎ ሲጠጋን ከሸሸነው ደግሞ ለሞት እንዳርገዋለን። ይህም ተገቢ አይደለም። ቀደም ሲል በእስር ቤት የተፈጸመውን ልምምድ ለመጥቀስ ሞክራለሁ። በጥንቃቄ መጠጋትና ማበረታታት አይነቀፍም።

7- ከምክር ፈላጊው የተሻለ ሆኖ አለመገኘትና የብቃት ማነስ፤

የምክር ፈላጊው ችግር ከአቅማችን በላይ ከሆነ የተሻለ ሌላ ባለሙያ እንደሚያስፈልገው አለመገንዘብ። ችግሩ ውስብስብና ባለሙያ የሚያስፈልገው ከሆነ ወደ ሌላ ሰው ማዛወር (refer) ማድረግ እጅግ ተመራጭ ነው። አለበለዚያ ሰውዬው ብቻ ሳይሆን እኛም ልንጎዳ እንችላለን። የማማከር ሥርዓትም አይደለም።

ምዕራፍ ሰባት

ቤተ ክርስቲያን እና ኅብረተሰብ

የቤተ ክርስቲያን ድርሻ በኅብረተሰብ ውስጥ ከፍተኛ ነው ብዬ አስባለሁ። ኅብረተሰብን የሚሠራው የግለሰብ ጥርቅምና ውጤት ሊሆን ቤተ ክርስቲያንም ራሷን ከዓለም ገለል አድርጋ የከተማ ገዳም መመሸግ የለባትም። በኃይለ ሥላሴ ጊዜ አንድ የማውቃቸው ባለሥልጣን በክፍለ አገር ነበሩ። ደርግ እየጠራ መሳፍንቶችን ሲገድልና ሲረሽን እርሳቸው ስማቸውን ቀይረው አዲስ አበባ ውስጥ ያውም ጉለሌ መሸገው ነበር። ስማቸውም «ገድሉ ከተማ» ነበር። በስተመጨረሻ ግን ራሳቸውን ገልጠው ፕሬዚዳንቱ ድረስ ቀርበው ነበር ይባላል። የእንጨት ነጋዴ ሆነው ያን ቀውጢ ዘመናቸውን አሳለፉ። ጊዜው ሲደርስ ግን ተገለጡ። አሁን የት እንዳሉ ግን አላውቅም። ታዲያ ቤተ ክርስቲያን ራሷን ሸሽጋ ምቹ ጊዜ ብቻ የምትጠብቅ መሆን እንዳለባት ብዙም አይገባኝም። በእርግጥ «ኃጢአትን ኃጢአት ነው ብላ ለመናገር ራሷ ከዚያ ነፃ መሆን ይጠበቅባታል»። አባቶቻችን ሕይወታቸው ሰው ይኮንን ነበር፤ እኛ ግን ከዓለም ተመሳስለን ለመኖር የማንፈነቅለው ድንጋይና የማንጠቅለው ጥቅስ የለም። ቤተ ክርስቲያን ኅብረተሰብ ሲበላሽ፤ የሞራል ሥነ ምግባር ሲደቅና ሲላሽቅ፤ የሰው ልጆች ክቡር ሆነው ሳሉ ከብራቸውን ሲጥሉ፤ የከበረውን ከተዋረደው መለየት የማትችል ከሆነች ችግር ውስጥ ገብታለች ማለት ነው። የእግዚአብሔር ምሕረት ያግኛት። በዓለም ላለች ግን የዓለም ጨውና መብራት መሆን ይገባታል። የሚከተሉትን ተግባሮች በኅብረተሰብ ውስጥ ብታከናውን ተገቢ ነው ብዬ እገምታለሁ።

7.1. ስለ ቤተሰብ ማስተማር

ቤተሰብ ከተበላሸ ኅብረተሰብ ይበላሻል። በቤተሰቡ ውስጥም አንዱ አባል ከታመመ ሁሉም አብረው ይታመማሉ። ስለዚህ ቤተ ክርስቲያን ሳትሰለች የወንጌልን ትምህርት ለቤተሰብ ማስተማርና ሥርዓት ማስያዝ ይጠበቅባታል። ለጽድቅም መቆም ግዴታዋ ነው። ለምሳሌ ቤተሰብን ትቶ በአገልግሎት መባከንና፤ ከእግዚአብሔር የተሰጠን ኃላፊነት ለሚስት በመጣል ውጭ ውጭውን መዞር ከተጠያቂነት አያድንም።

መጽሐፉ እንደሚል፤

«... ልጆቼን በጭምትነት ሁሉ እየገዛ የራሱን ቤት በመልካም የሚያስተዳድር፤ ሰው ግን የራሱን ቤት እንዲያስተዳድር ባያውቅ፤

የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን እንዴት ይጠብቃል?» (1ኛ ጢሞ. 3:4-5ን ይመልከቱ)።

አንድ አህት እንዲህ ስትል ሰምቻለሁ «የአገልጋይ ልጆች ለምን አስቸጋሪዎች ይሆናሉ? እያልኩ ጌታን ስጠይቅ ነበር። በኋላ እኔም አልቀረልኝም የወንጌላዊ ሚስት ሆንኩ» አለች። ይህች ቤት ጥሩ ግንዛቤ ያላት መስሎኛል። ምክንያቱ በውል ባይታወቅም የተናገረችው እውነትነት አለው። ቅድሚያ የምንሰጠውን ባለማወቅ እግዚአብሔርን ደስ ያሰኘን እየመሰለን እንደ ማርታ ብንባከንም፤ ጌታ ግን ምርጫችሁን አስተካከሉ፤ መባከን አብዝታችኋል ነው የሚለን። አለአግባብ መባከን ውጤቱ ምግባር መበላሸት ነው፤ ኪላ የለውም። ማርታ በእህቷ የፈረደችው ጌታ እግር ሥር ተቀምጣ አግኝታት እንጂ ሜዳ እየተጫወተች፤ ስትዘልና ስትቀብጥ አይታት አልነበረም።

በጌታ እግር ሥር መሆን ወንጀል ተደረገና ከሰሰቻት። ሆኖም ዳኛው የሰውን ልብና ኩላሊት የሚመርምር ስለነበር ሚዛኑ ወደ ማርያም ነበር የደፋው። መባከናችንና መሯሯጣችን ሁሉ ከንቱ፤ የከንቱ ከንቱ ሊሆን ይችላል። መጀመሪያ ግን ጌታ እግር ሥር መቀመጥና ከእርሱ መማር ይገባናል። የሌሎች አስተማሪና አሠልጣኝ ከመሆናችን በፊት የራሳችንን ቤተሰብ ማሠልጠንና ማዘጋጀት ይጠበቅብናል። እዚህ ላይ አስረግጬ መጻፍ እፈልጋለሁ። በአገልግሎት ብዛት ነፍስ ያልቀረላቸው ወገኖች አጀንዳቸውም ሞልቶ የተጣበበ ራሳቸውን ቢመረምሩ መልካም ነው። ቤተ ክርስቲያን መሯሯጥንና መተረግመስን ሁሉ እያጸደቀች አባላቷ ችግር ውስጥ ሲገቡ መተቸት ተገቢ አይደለም። ከአንድም ሁለት አጀንዳ የሚይዙ ሰዎች ይገርሙኛል። ውስጣቸው ተበርቡሮ ባዶ እስኪሆኑ ድረስ መቆየትና በኋላ እነርሱን መተቸት ተገቢ አይሆንም። አስቀድሞ ግን ሰውን በአገልግሎት ውጥረት ውስጥ ራሱን ላለመጨመር ማቀድ አለበት። በእርግጥ እራሱ ግለሰቡ «እኔ አልችልም» ካለ ማን ነው እርሱ አይችልም ብሎ የሚግኝበት። አገልጋይም እኮ ከጌታ እግር ሥር ተቀምጦ መማር አለበት። ለዚህ እኮ ነው መሪ የማይዋጣልን። በመባከን ብዛት ወዘናውን ጨርሶ በኋላ ለማን ይረባል?!

ስለዚህ ይህን ሁኔታ ቤተ ክርስቲያን በግልጽ ማስተማር አለባት። አባትና ልጅ ሳይተዋወቁ ማደግ የለባቸውም። ነገርን ሁሉ አንድ ሰው ላይ መግፋት ባህላዊ ልምዳችን ሳይሆን አይቀርም። ስለሆነም ነው ያ ሰው «እኔ ካልኖርሁ ሰማይና ምድር በቃ ይጣበቃሉ» ብሎ የሚሰጋው። ማንም ራሱን እንቁ ሊያደርግና ሊያቀርብ አይችልም። እግዚአብሔር በዘመናት ውስጥ ሰዎች ሞልተውታል። ዕድል አልሰጠነውም እንጂ ሰዎችስ አሉት።

ለምሳሌ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ችግር የነበረባቸው የመሪ ቤተሰቦችን እንመልከት፡

ሀ. ያዕቆብ፡- ከመጀመሪያ ጀምሮ በቤተ ሰቡ ውስጥ ጦርነት ነበር፤ እርሱ በወንድሙ ላይ እንዳደረገ፡ በእርሱም ላይ ልጆቹ አድርገውበታል። በዚህም ምክንያት ስለ ሕይወቱ ሲናገር «... የሕይወቴ ዘመኖች ጥቂትም (130 ዓመት)፤ ከፉም ሆኑብኝ አባቶቼ በእንግድነት የተቀመጡበትንም ዘመን አያህሉም» (ዘፍ. 47:9) ብሏል።

ለ. ኖሳ፡- የኖህ ልጆች በጽድቃቸው ሳይሆን በአባታቸው ጽድቅ ከመከራ ጥፋት፤ በውኃ ሳይጥለቀለቁ ተርፈው የአባታቸውን ገበያ እንኳን መሸፈን ያልቻሉ ነበሩ። በተለይ አንዱ በዚህ ምክንያት ለእርግማን ተዳርጓል። (ዘፍጥረት 9:20-24 ይመልከቱ)።

ሐ. ሎፕ፡- የሎፕ ቤት ልጆች አባታቸውን አስክረው ከአባታቸው ጋር ዝሙት ፈጽመዋል። በዚያም ምክንያት የተወለዱት ልጆች ዘወትር የእስራኤል ሕዝብ ጠላት ሆነው ነበር።

መ. ኤሊ፡- ይህ ሰው በዘመኑ ትልቅ ካህን ሆኖ ሳለ ገና በሕይወቱ እያለ ልጆቹ ምናምንቱዎች ሆነው (ያውም ምናምንቱ ካህን) በአደባባዩ ከሚመጡት ሴቶች ጋር ዝሙት በማድረግ ተቀስፈዋል። (1ኛ ሳሙኤል 1:3-4፤ 2:12ን ይመልከቱ)።

ሠ. ሳሙኤል፡- ይህ ሰው ኤሊን የተካ ታላቅ ነቢይ፤ በምንም ነገር የማይከሰስ ጻድቅ ነበር። ሆኖም እርሱ በአገልግሎቱ ተጠምዶ ከበታ በታ ሊዘር ምን ያህል ለልጆቹ እንዳሰበ የተጻፈ ነገር ባይኖርም፤ «... ሳሙኤል በሸመገለ ጊዜ ልጆቹን በእስራኤል ላይ ፈራጆች አደረጋቸው። . . . ልጆቹም በመንገዱ አልሄዱም፤ ነገር ግን ረብ ለማግኘት ፈቀቅ አሉ፤ ጉቦም እየተቀበሉ ፍርድን ያጣምሙ ነበር። (1ኛ ሳሙኤል 8:1-3ን ይመልከቱ)።

ሌሎችንም መጥቀስ ይቻላል። ለጊዜው ገጽ ማጣበብ ስለሚሆን ትቼዋለሁ። ይህ እንግዲህ ሁልጊዜ ከአባት ጥፋት ነው ባይባልም የአባት ልጆችን በሥርዓት አለመያዝ በልጆች ይንጸባረቃል። ስለዚህ እያንዳንዱ አገልጋይ ይህን በመገንዘብ ቤቱን መምራት ቅድሚያ ሊሰጠው የሚገባ አገልግሎት እንደሆነ ማወቅ ይገባዋል። ይህ ደግሞ የእግዚአብሔርም ቃል የሚደግፈው እንጂ የእኔ አሳብ አይደለም።

ስለዚህ እነዚህን ችግሮች ቤተ ክርስቲያን በቸልታ ሳታልፍ አበክራ ማስገንዘብና ማስተማር ይጠበቅባታል።

7.2. ኅብረተሰብን ማገዝ

ቤተ ክርስቲያን በኅብረተሰብ መካከል የምትኖር፤ የአምላክ መልእክተኛ የእውነት ምስክር ሆና የዓለም ብርሃንና ጨው በመሆን ኅብረተሰብን የምታግዝ ተቋም ናት ማለት ይቻላል። ተጠሪነቷ ለአምላክ ሆኖ ሰዎች በእግዚአብሔር በራሱ ትእዛዝ እንዲሄዱ የምታስተምርና ምስክር የምትሆን አካል ናት። ቤተ ክርስቲያን በእርግጠኛ ተልዕኮዋን ካልተወጣች በኅብረተሰብ ውስጥ ምንም ተጨባጭ ለውጥ ማምጣት አትችልም። ቤተ ክርስቲያን ዓለምን በመምራት ቀዳሚ ሚና መጫወት ስትችል በድካም ምክንያት በዓለም ልትመራ ትችላለች። እግዚአብሔር ዓለምን ሲገዛ ራሱን ያለምስክርነት አልተወምና ኅብረተሰብን ማገዝ ወንጀል አይደለም። «... እናንተ የሚበሉትን ስጡላቸው...» (ማቴ. 14:16ን ይመልከቱ)።

ኅብረተሰብ በሥነ ምግባር እንዲታነጹ ተጽዕኖ ማድረግ (Impact) ትችላለች። በታሪክ ሂደትም ብዙ ሚና ተጫውታለች። ስደት ቢበዛባትም ታፍራና ተከብራ ኖራለች። አሁንስ?

ለምሳሌ፡ ኤድስ የተባለው ቀላፊ በሽታ ሕዝቡን ሲያጠቃ፤ በሽታውም ድንበር የለሽ እየሆነ ሊመጣ በማስተማር፤ በመምከርና በመርዳት እገዛ ብታደርግ ትልቅ ቀዳዳ እንደሸፈነች ሊቆጠር ይችላል። በቅርቡ አንዲት ቤተ ክርስቲያን ለዚህ ፕሮጀክት 3 ሚሊዮን ብር በጀት ይዛለች ይህም እጅግ የሚያስመሰግናት ተግባር ነው።

በሽታው እንደ መቅሰፍት ተቆጥሮ በተላላፊነት ባሕሪው ሕዝቡን ሲያጠቃ ዝም ማለት ይከብዳል። የግድ ድርሻ መውሰድ፤ ኅብረተሰብን ማገዝ ይገባል። ከባህል ተጽዕኖና ካለማወቅ የተነሣ የኤድስ በሽተኛን ደብድበው የገደሉና ውኃ ውስጥም የጨመሩ በአገራችን ተገኝተዋል። ይህ እንግዲህ ትምህርት ያሻዋል። ቤተ ክርስቲያን ኅብረተሰቡን በመንፈሳዊ ነገር ብቻ ሳይሆን በሌላም (አቅም በፈቀደ መጠን) መርዳት ይገባታል። «ንጹህ የሆነ ነውርም የሌለበት አምልኮ በእግዚአብሔር አብ ዘንድ ይህ ነው፤ ወላጆች የሌላቸውን ልጆች፤ ባልቲቶችንም በመከራቸው መጠየቅ፤ በዓለምም ከሚገኙ እድፍ ሰውነቱን መጠበቅ ነው።» (ያዕቆብ 1:27ን ይመልከቱ)።

በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በሽታው ያለባቸው አያሌ ሰዎች ሊኖሩ ይችላሉ። ጌታ እንዲፈውሳቸው መጸለይ አንድ ነገር ሆኖ ሳለ፤

በሽታው እንዳይራባ ማስተማርና ጥንቃቄ ማድረግ ደግሞ ሌላ ጉዳይ ነው። አንድ ለምሳሌ በከተማ መጋራ የሚሄድ ወንዝ ውኃው የጠራ (Clear) ሆኖ ንጹሕ (clean) ላይሆን ይችላል። አትጠጡ፣ ተጠንቀቁ፣ አፍልታችሁ ጠጡ እየተባለ ማስጠንቀቂያ ሲሰጥ «ጌታ ያውቃል» ብሎ ውኃውን ሳያፈሉ መጠጣት ለከፍተኛ አደጋ ሊያጋልጥ ይችላል። አዎ ጌታማ ያውቃል፣ ግን የሐይጂንን ሕግ መጥቶ አያስተምረንም። ቀድሞ በምድረ በዳ እስራኤላውያንን እዳሪ ስለመውጣት አስተምሯቸዋል። ያም በጤና ጥበቃ ሕግ በታሪክ ውስጥ በመጀመሪያ ተመዝግቦ የሚገኝ ልምምድ ነው። በቤተ መቅደስም የሚያገለግሉት ካህናት ንጽሕናቸው የተጠበቀ ነበር። እንደፈለጉ በእግራቸው ሲኳትኑ ውለው መቅደሱ ውስጥ ዘው ብለው አይገቡም ነበር። ታጥበው ነበር የሚገቡት። አሁን ግን ጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ስላለ እግዚአብሔር ሐይጂን አያስተምርም።

ለምሳሌ የኤድስ በሽታ መንሥኤ በሆነው ኤች.አይ.ቪ. ቫይረስ (HIV) የተለከፉ ኢትዮጵያውያን ቁጥር ከጊዜ ወደ ጊዜ እያደገ መጥቶ በአሁኑ ጊዜ አገሪቱ በአፍሪቃ ውስጥ በሽታው በከፍተኛ ደረጃ ከተስፋፋባቸው አገሮች ውስጥ አስመድቧታል። ሕዝቡ ግን አሁንም ይህ እውነት መሆኑን አያምንም። በሽታው ከታወቀ እንኳን በኢትዮጵያ 14 ዓመታት አልፈዋል።

ከዚህ በተረፈ በኅብረተሰቡ ዘንድ ስለ ኤች.አይ.ቪ. (HIV) ኤድስ ያለው ግንዛቤ ያለመዳበር፣ በቫይረሱ ዋንኛ መተላለፊያ መንገድ በሆነው ልቅ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ላይ የባሕሪ ለውጥ ያለመታየት፣ እና በሌሎቹም የበሽታው መተላለፊያ መንገዶች የተነሣ የበሽታውን ስርጭት ለመግታት አልተቻለም። (ምንጭ ፡ የኢፌድሪ የኤች አይ ቪ/ኤድስ ፖሊሲ፣ ገጽ 3፣ 1990)።

ኤድስ በአፍላ ዕድሜ ላይ ያሉ ጎልማሶችንና አምራች ኃይሎችን የሚያጠቃ ሲሆን በኢኮኖሚና በሥነ ሕዝብ ዕድገት ላይ የሚያስከትለው አሉታዊ ተጽዕኖ እጅግ አስከፊ ነው።

ለዚህ በሽታ መጋለጥ ማለት የሰው ልጆችን የተፈጥሮ የበሽታ የመከላከል ኃይል በሚያዳክመው ረቂቂ የቫይረስ ሕዋስ መለከፍ ማለት ነው። ኤች.አይ.ቪ. የሰው ልጅ የተፈጥሮ በሽታ የመከላከል ኃይል ነጭ የደም ሴሎችን (WBC) በአጠቃላይ በማጥቃት የኤድስ በሽታ ስለባ የሚያደርግ ነው።

የኤድስ በሽተኛ መሆን ማለት የኤች.አይ.ቪ. (HIV = Human Immunodeficiency Virus)። ጥቃት ደርሶበት የተፈጥሮ የመከላከል

ኃይሉ ሙሉ ለሙሉ የተዳከመና ለሌሎች በሽታዎችም በቀላሉ ተጠቂ በመሆን ሥቃይ ላይ የሚገኝ ሰው ማለት ነው።

AIDS ቀላፊው ትርጉሙ ሲተነተን፦

A= Acquired (ከወሊድ በኋላ ከሌላ ታማሚ የተገኘ)

ID= (የመከላከል ኃይልን የሚያዳክም ሲሆን) (Immuno deficiency)

S= Syndrom (የጤና ቀውስ) ማለት ነው።

የኤድስ መተላለፊያ መንገዶች (በጤና ጥበቃ፡ ገጽ 26) መሠረት፦

1- በበሽታው ከተለከፈው ሰው ጋር የወሲብ ግንኙነት ማድረግ፡- ይህም የልቅ ግብረ ሥጋ ግንኙነት ልምምድ ውጤት ነው። በከተማችን በካዛንቺስና በአስመራ መንገድ ከምሽቱ 3 ሰዓት በኋላ የሚጓዝ ሰው የሚወራው ሁሉ እውነት ሳይሆን ውሸት ነው ለማለት ግማሽ እርቃናቸውን የተሰለፉ ወጣት ሴቶችንና በየመጠጥ ሴቱ የተደረደሩ ተሽከሪካሪዎችን ዓይቶ መፍረድ ይችላል።

በተለይም «ዲሞክራሲ አመጣው የሚባለው የሰዓት እላፊ ገደብ መነሣት» ለዚህ ዓይነት ልምምድ ምቹ መድረክ ፈጥሯል። <ኮንዶም እስካለ> ሊባል ይችላል። ዳሩ ግን በመጠጥ ኃይል ያለ ሰው ምን ያህል ለዚህ ትኩረት እንደሚሰጥ መገመት ይቻላል። የሰከረ ሰው እጁ እቃ መያዝ ስለሚያዳግተው ከኮንዶም ጋር ጨዋታ የሚያደርግ አይመስለኝም።

2- በቫይረሱ በተበከለ መርፌ በመወጋት፡- በየመንደር ያሉ መርፌ ወጊዎች ሊያደርጉት የሚገባ ጥንቃቄ ነው። በሆስፒታልም ቢሆን ጥንቃቄ ያሻዋል።

3- የተበከለ የሰው ደም በደም ሥር በቀጥታ በመቀበል፡- በሆስፒታሎች በሚለገሡ ደሞች ለዚህ በሽታ መዳረግ ማለት ነው። ስለዚህ የሌላ ሰው ደም መውሰድም አደገኛ ነው። የአንድ ፓስተር ልጅ በውጭ አገር በዚህ መንገድ ደም ተሰጥቶት የኤድስ ስለባ ሆኖበት ነበር። ይህም ከፍተኛ ጥንቃቄ ያስፈልገዋል።

4- ቆዳን ለመብሻ ወይም ለግርዛት የሚውሉ መሣሪያዎችን በጋራ በመጠቀም፡- (ለንቅሳት፣ ለውበት፣ ለጆሮ መብሻና ለመሳሰሉት መጠቀም) ችግር ሊያስከትል ይችላል።

5- ሕፃናት በሚወለዱበት ወቅት ወደ ሕፃኑ በደም ወይም በዕትብት ሲተላለፍ (ጤና ጥበቃ ገጽ 263)።

የኤድስ ሕመም ምልክቶችን እንመልከት፡

1- የሰውነት ክብደት መቀነስ

2- ከአንድ ወር በላይ የሚቆይ ተቅማጥ ሊያጠቃን

3- የማያቋርጥ ትኩላት ሊታይብን

4- የማያቋርጥ ሳል ሊኖረን

5- በሰውነት እና በከንፈር ላይ የሚወጣ ቁስል

6- በምላሰና በአፍ አካባቢ አረፋ መድፈቅ

7- በአንገትና በብብት አካባቢ ያበጡ እጢዎች መኖር፤

8- የሚያሳክክ የቆዳ ሽፍታና የመሳሰሉት በኤድስ በሽተኞች ላይ የሚታዩ ምልክቶች ናቸው። ነገር ግን ሁሉንም እነዚህ ምልክቶች ያሉት ሰው ሁሉ በሽታው ይዞታል ማለት አይደለም። የሌላ በሽታ ምልክት ሊሆንም ይችላል። በእንጭጩ ሰውን መፈረጅ የማይገባውም ስለዚህ ነው።

ይህ ቀሳፊ በሽታ በዓለም ውስጥ 65% የሚገኘው ከሰሃራ በታች ባሉ አገሮች ሲሆን በኢትዮጵያ ውስጥ ከ 13 ሰው ውስጥ አንዱ በበሽታው ተይዟል ይባላል። በተለይ በከተሞች አካባቢ (ከ6 ሰው አንዱ) - (1:6) የሆነ ስርጭት ይኖራል ተብሎ ተገምቷል።

በሽታው ከፍተኛ ሆኖ የሚታይበት የዕድሜ ክልል ከ20-49 ዓመት ባሉት ውስጥ ነው። ይህም አምራች ዜጋ ያለበት የዕድሜ ክልል ነው።

በዓለም ውስጥ 33.4 ሚሊዮን ሰዎች በ1998 ዓ.ም. መጨረሻ እንደተለከፉ ሲዘገብ ከዚያ ውስጥ 22.5 ሚሊዮን ከሰሃራ በታች ባሉ አገሮች እንደሚገኙ የተባበሩት መንግሥታት ሪፖርት ያስረዳል።

ይህ ቅስም ሰባሪ በሽታ እያጠቃው ያለውን ትውልድ መታደግ የመንግሥት ድርሻ ብቻ ሳይሆን ቤተ ክርስቲያንም ድርሻዋን መወጣት እንደሚገባት ይታመናል። በሽታው ወደ ቤተ ክርስቲያንም ዘልቆ መግባቱ አልቀረም። ከውጭው ዓለም ምናልባት የምንሻልበት በጌታ ተስፋ እንዳለን በማመናችን ብቻ ነው። እግዚአብሔር ካልጠበቀን ለበሽታው በቀላሉ መጋለጥ ሊኖር ይችላል።

ስለሆነም ትምህርቱ ለምዕመናን በየደረጃው ቢሰጥና በጋብቻ አማካሪዎችም ትኩረት ተችሮት ምክር ለተጋቢዎች ቢለገሥ መልካም ነው። በተለይ ቅድመ-ጋብቻ (Premarital) የሚደረጉ ምክሮች ተጋቢዎች እየተመረመሩ አንዱ ለአንዱ በመጠንቀቅ ሕይወታቸውን ቢጀምሩ ተገቢ ይመስለኛል። በዚህ መሠረት የበሽታው ሰለባ የሆኑ ወጣቶች ከመጋባታቸው በፊት በቂ ምክር በተለያዩ ባለሙያዎች ሊያገኙ ይገባል። አለበለዚያ ከፍተኛ ችግር ይሆናል። ለምሳሌ፡ የበሽታው ተሸካሚ የሆኑ ባልና ሚስት ልጅ ለመውለድ ቢፈልጉ ልጁን ለበሽታ ከማጋለጣቸው በፊት የጤና ምክር ያስፈልጋቸዋል። የፅንሰ መከላከያ ዘዴዎችን መጠቀም እዚህ ላይ ወሳኝ ይሆናል። ከእናት ወደ ልጅ የሚተላለፈውን በሽታ ሁኔታ ለመቀነስ የሚያስችል ሕክምና ቢኖርም ዋጋው በልጅ ከ6000 ብር በላይ ነው ይባላል። ታዲያ ድሃ እናት ይህን ከወዴት ታመጣለች? የቅርብ ጊዜ ጥናት እንደሚጠቁመው 60% የሚሆነው የአዲስ አበባ አባወሬ የወር ገቢው ከብር 300 በታች ነው ይባላል። ይህ እንግዲህ በሁሉም አቅጣጫ ትኩረት የሚሻ ስለሆነ እግዚአብሔር ከዚህ ከፉ ፈተና እንዲታደገን እየጸለይን መጠንቀቅና ምዕመኑን በየደረጃው ማስተማር የዜግነት ግዴታን መውጣት ሲሆን፤ ልናመልጠው የማንችለው ኃላፊነትም ነው።

ምዕራፍ ስምንት

ማጠቃለያ

ሴቶች በዓለም ግማሹን ያህል የሕዝብ ብዛት አላቸው ይባላል። እነርሱም 2/3ኛ ስዓታቸውን የሚያሳልፉት በሥራ ላይ ነው ይባላል። ሆኖም ግን ከወንድ ጋር ሲነፃፀር ገቢያቸው 1/10 ሲሆን ከዓለም ሀብት 1/1000ኛው ነው። በአፍሪቃ ውስጥ የሴቶች ጉዳይ እንደ ዕቃነት መታየት በተባበሩት መንግሥታት ውስጥ ትኩረት ተሰጥቶታል። በአንዳንድ ብሔሮች ባላቸውን፣ ከብቶቻቸውን፣ ልጆቻቸውንና እርሻቸውን ጭምር ደፋ ቀና እያሉ የሚያስተዳድሩት እነርሱ ናቸው። ይህ እንግዲህ በስፋት ሲታይ ነው። በቤተሰብ ውስጥ የሴቶች ድርሻ እጅግ ከፍተኛ ነው፤ ሆኖም ግን አሁንም ሴቶች ማኅበራዊ ፍትህ እየተነፈጋቸው ነው። ይህች መጽሐፍ ስለ ሴቶች ማስተማር ዓለማዊ ባይሆንም ቤተሰብን ለመምራት ግን የሁለቱም ባለትዳሮች ድርሻ በእኩልነት ታይቶ በጋራ ቤታቸውን እንዲመሩና እንዲሠሩ፣ ሴቷም ለወንዱ ሳትተው ወንዱም ለሴቷ ሳይተው በምድር ሕይወታቸው ተጋግዘውና ተደጋግፈው በጋራ የጸጋ ወራሽነታቸውን እንዲያረጋግጡ መርዳት ነው።

ከዚህ በተረፈ ባልና ሚስት በብዙ ነገሮች ሊጎዳዱ ይችላሉ። ትዳራቸውን ለማደስ ራሳቸውን አዋርደው የሚቀርቡ ምንኛ የተመሰገኑ ናቸው? ትዳር የሚታደሰው ለፈረሰባቸው ብቻ አይደለም፤ አልጋ ለይተው በፈረሰ ቤት ውስጥ ለሚኖሩትም ጭምር ነው። ብዙዎች በቁዝማ ውስጥ አሉ፤ እርምጃ ሊወሰዱና ለእድሳት ራሳቸውን ያዘጋጁ ምንኛ የታደሉ ናቸው?

በቅርቡ የማቃቸው የ 20 ዓመት ባልና ሚስት ተቋሰለው በቃ አለቀ ተብሎ ተለያይተው (እርሷ ውጭ አገር እርሱ ኢትዮጵያ ውስጥ) ሲኖሩ በይቅርታ ለመቀባበል የተጻፉትን ሳነብ እግዚአብሔርን አመሰግንሁ። ይቅርታ የመታደስ የመጀመሪያው ደረጃ ነው። ሁለቱም እግዚአብሔርን የሚወዱ መልካም ሰዎች ነበሩ፤ ጣላት ሊያፈርሳቸውና ሊቀልድባቸው የነበረውን በይቅርታ ውሳኔ ድል በመምታታቸው እጅግ አስደሰተኝ። ይህ እንግዲህ ሰባኪ፣ ታዋቂ ዘማሪ መሆን አይደለም፤ የብስለት ምልክቱ የይቅርታ ልብ ነው። ሰውን ባለበት ሁኔታ መቀበል ትልቅ ነገር ነው። እነዚህ ባለትዳሮችም ያደረጉት ይህንኑ ነው። እግዚአብሔር ይባርካቸው።

ለዘላቂነት በፍቅር አብሮ ለመኖር ትዳርን በሚከተሉት መንገዶች ማደስ ይቻላል፡

1- በመጀመሪያ ባለቤትህን/ሽን እንዴት እንደጎዳሃት/ሽው በመረዳት ራስን ዝቅ አድርጎ መቅረብ። ማንም ሰው በይቅርታና በትሕትና ጉዳት የደረሰበት የለም።

ለምሳሌ፡- ከላይ የጠቀስኳቸው ባለትዳሮች ደብዳቤ ውስጥ «እግዚአብሔር ዲሪቶዬን» አስጣለኝ የሚል ቃል ይገኝበታል። ይህ ትልቅ ማስተዋል ነው። አሁንም ያስጥላቸው። ድሪቶ እንደምታውቁት በተለያዩ ብጣሽ ጨርቆች እየተጣጠሩ የሚሰፋና የሚለበስ ሲሆን ወጥነት የሌለውና ቅጥልጥል ነው። ሕይወትም በግለኝነት ሲሞላ ከድሪቶ አይሻልም። እግዚአብሔር ግን ድሪቶን ያስጥላል። የማይረባ የማይረባ ሕይወትንም ጌታ እንደዚሁ ያስጥላል።

2- ትዳራችሁን ያደከማችሁት ሁለታችሁም እንደሆናችሁ መገንዘብ እንጂ አንዱ በአንዱ ላይ አለማሳበብ፤ ጥፋታችሁን ካወቃችሁ ደግሞ ለይቅርታ ጊዜ አትስጡት፤ እርምጃ ውሰዱ።

3- የመጀመሪያ ፍቅርዎን በማሰብ ናፍቆት ለመፍጠር መሞከር፤ ለመውደድም መወሰን፤ ፍቅር ውሳኔ ነውና። የእግዚአብሔር የፍቅር ውሳኔ ልጁን በመስቀል ላይ ዳረገው (ዮሐንስ 3:16ን ይመልከቱ)።

4- ምቹ ጊዜያት አብሮ በማሳለፍ የትዳር ጓደኛዎ የደስታ ምንጭ ይሁኑ፤ በዚህን ወቅት ትዳራችሁን በመገምገም ያረጀውንና የደከመውን በመጠገን፤ የጎደለውን በመሙላት አሳልፋት። ትዝታችሁን ተጫወቱት። መልካሙን ነገር ብቻ ለማሰላለል ጥረት ያድርጉ።

5- የግብረ ሥጋ ግንኙነትዎን እንደ እግዚአብሔር መልካም ስጦታ በማየት ያድሱት፤ እንደሚባለው በዓለም ላይ 95% የፍቺ ምክንያት በወሲብ አለመጣጣምና አለመግባባት ነው። ቀጥሎ የፋይናንስ ጉዳይም ትልቅ ስፍራ አለው። በሌላው ነገር ችግር ካለ፤ አለመግባባት ካለ፤ የወሲብ ጣዕሙ ጠፍቶ ደባል ስሜትን ያመጣል። ደባል ስሜት ካለ ደግሞ ሁልጊዜ አንድነት አይኖርም። ስለዚህ በዚህ ዓለም ሁለቴ አንኖርም። ተስማምተን በትዳር ዓለም ብንኖር በዚህ በዓለም መኖር ይቀለናል፤ አለበለዚያ በዚህ ዓለም መኖር ከባድ ነገር ነው። ለዲያቢሎስ ፈንታ መስጠት አይገባም። (ምንጭ፡- ሪደር ዳይጀስት፡ ላውራዊሪዝ፡ 1999)

የዓለም ችግር እየተባባሰ ሲሄድ ሰዎችም መፍትሔ የሚመጣው ልቅ በመሆን እየመሰላቸው የተለያዩ ውሳኔዎች ይወስናሉ። ነገሥታትም

በሰመ ዲሞክራሲ የተለያየ ሕግ ያወጣሉ፤ እያንዳንዱ እርምጃ ግን የእግዚአብሔርን ሕግ የሚፃረር ከሆነ ሰላም አይኖርም። የሕይወት ጉዞ አችንም መራራ ይሆናል።

ለምሳሌ፦

1- ውርጃን ሕጋዊ ማድረግ፦

በአሜሪካን አገር ከዛሬ 23 ዓመት በፊት የውርጃን መብት ለሌቶች ሕጋዊ ሲያደርግ መጀመሪያ እስከ 6 ወራት ድረስ ብቻ ነበር፤ በኋላ ግን የመጨረሻው 3 ወራትም ተፈቀደና ወንጀል መሆኑ ቀረ። በእኛም አገር በቅርቡ ይህ ጉዳይ በመንግሥት ደረጃ ውይይት ተደርጎበት ሊፈቀድ እንደሆነ በግልጽ ይወራል። እርግጥ ይሆን? ጥንቃቄ የሚሻ ውሳኔ ነው።

በጤና አደገኛነትና እናትዬዋን ለማዳን የሚደረገው መከራ ምናልባት ተቀባይነት ሊኖረው ሲችል፤ ይህን ግን እንደ መብት መስጠት የሞራልና የሥነ ምግባር ብልሹነት ውጤትን መደገፍ እንደማለት ነው። ለዚህ ነው እስከ አሁን ድረስ በአሜሪካ አገር ይህን በሚመለከት የተቃውሞ ሰልፍ የሚደረገው። ጉዳሕን አይገደሉ ነው መፈክራቸው! በእኛም አገር በየመንደሩ በድብቅ የሚሞቱትን እናቶች መገመት ሳያዳግት አይቀርም። በዚህ ዓይነት የመንደር አዋላጅና መካሪ ሰኞ አዲስ ሥራ ለመግባት ዓርብ ኮንትራት ፈርማ እሁድ የተቀበረች ወጣት አስታውሳለሁ።

2- በፈቃዱ መርጦ መሞት (Euthanasia): በሆላንድ አገር ሕጋዊ የሆነው የመግደል ሥልጣን ሐኪም እንደገመተውና በሽተኛው መሞት ሲያስፈልገው ሞት ይሰጣል። ይህን ተግባር የሚያከናውነው ሐኪም «የሞት ሐኪም» ሲባል ብዙ እያነጋገረ ያለ ሲሆን ተቃውሞም አስነሥቷል። ይህም ብቻ አይደለም በሆላንድ አገር በሐኪም እርዳታ እየተደረገላቸው (Physician-Assisted Suicide) የሚባል የመግደል ፍቃድ አለ። ታዲያ ይህ ዲሞክራሲያዊ መብት የሚሉት ነገር ልቅ ከሆነና ገደብ ከሌለው የኅብረተሰብንም ሕግ ካላከበረ ጥቅሙ እምኑ ሳይ ነው? እንደ ትርጉሙ ሲሆን ዲሞክራሲ የሕዝብ አስተዳደር እንጂ የሰው መግደል መብት አይደለም።

ይህን ያነሳሁት ለምሳሌነት ቢረዳ በማለት ነው። ወደፊትም ምን እንደሚመጣ ስለማይታወቅ ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔርን ቃል በግልጽ በመናገር ኅብረተሰቡ የሞራል ግዴታ እንዲኖረው መርዳት ይጠበቅበታል። ኅብረተሰብን የሚጎዳ ነገር ሲመጣ በዝምታ መቀመጥ የለባትም።

በሌላ በኩል ደግሞ ቤተሰብን እንደገና ለማደስና በሥርዓት ለመምራት የሚንቀሳቀሱ «ተስፋ ጠባቂዎች» (Promise Keepers) የሚባል የወንዶች ቡድን የተዘነጋውን የአባትነት ኃላፊነት እንደገና ለማደስ በውጭ አገር በተለይ በአሜሪካን በስፋት እየተንቀሳቀሱ ነው። መቼም አሜሪካ የሁሉም ነገር ምንጭ ነች። በጎውም ሆነ፣ የስሕተት ነገር ከዚያው አካባቢ ይፈልቃል። የከበረውን ከተዋረደው መለየት ግን የእኛ ፈንታ ነው።

የመጣውን አሳብ ሁሉ አሜን ብሎ መቀበል፣ የሞራልና የሥነ ምግባር ግዴታን ወደ ጎን መጣል እጅግ መጎዳት ነው። አንዱን እንጠቅማለን ስንል ሌላውን መጉዳት ተገቢ አይሆንም። ስለዚህ ሞራላዊ ሥነ ምግባር በሁሉም መልኩ አገራችንን ይጠቅማታል እንጂ አይጎዳትም። ትውልድን ለመታደግ ሥነ ምግባር ወላጅነት አለው።

ቤተሰብ የኅብረተሰብ መሠረትና መፍለቂያ መሆኑን ተገንዝበናል። ስለሆነም ለቤተሰብ ከፍተኛ እንክብካቤ ያስፈልገዋል። የሚመለከታቸው አካላትም ሥነ ልቡናን የሚሰርቁ ጎጂ ባህሎች በአገሪቱ ሲስፋፋ እያዩ ዝም ማለት የሚገባቸው አይመስለኝም። «ኮንዶም! ኮንዶም! የሕይወት ደስታ ይሰጣል» ወዘተ... እያሉ ልቅ የግብረ ሥጋ ግንኙነትን በአደባባይ ከማስፋፋት፤ ልቅ የራቁት የምሽት ዳንስ ቤቶችንና አስነዋሪ ፊልሞችን፤ ወዘተ... ምንጩን መዝጋትና ለዚህ የሚዳርጉትን መድረኮች መኮነን ከማስታወቂያ ያላነሰ ውጤት ይኖረዋል የሚል ግምት አለኝ። ይህም በየትምህርት ቤቱ ወጣቱን በግልጽ ማስተማርና ሥነ ምግባሩን ማበላሸት ትውልድን ማጥፋት እንደሆነ ማስረዳት ያስፈልጋል። መጪው ዘመን የእነርሱ እንደሆነና በየትምህርት ቤቱ የምንቸገረኝ ነገር እንዳይስፋፋ፣ መምህራንን መንከባከብና እነርሱም በድርሻቸው ለነገው ዜጋ ምሳሌና መካሪ እንደሆኑ ማበረታት ያስፈልጋል። በዲሞክራሲ ሰበብ ለተማሪዎች ገደብ የሌለው መብት መስጠትም ትውልድን ለዝቅጠት መዳረግ ነው። የመምህራንን ክብርና ሞራል መጠበቅ ለታዳጊው ትውልድ ጥቅም እንጂ ጉዳት የለውም። ከቤተሰብም ጋር ግንኙነት እንዲኖራቸው ማድረግ ተገቢ ነው። ልጆቹን የማይቆጣጠር ወላጅም የልጁ ጠላት ነው።

ቤተሰብ ፈረሰ፣ ተናጋ ማለት ኅብረተሰብ ተናጋ ማለት ነው። ኅብረተሰብ ደግሞ ከተናጋ፣ አገር ተናጋ ማለት ነው። እነዚህ ተወራራሽና ብቻቸውን ተነጣጥለው የማይታዩ ውህዶች ናቸው።

በአንድ አገር ቤተሰብ ሲናጋ፣ ትዳር መላ ቅጡ ሲጠፋበት፣ የሞራል ግዴታ ይጠፋና ሰው እንደ እንስሳ ይመላለሳል። ይህም ደግሞ

የሞት ሞት ነው። ሁሉን መሞከርና የሸቀጥ ማራገፊያ መሆን፤ በራስ አለመተማመንና የራስን እየኮነኩ ሌላውን ማምገስ የውድቀት ምልክት ነው። የራስን ክብር መጠበቅ ግን የአገርን ክብር መጠበቅ ነው።

የቤተ ክርስቲያን አማካሪዎች (counselors) የኅብረተሰብ ሥነ ምግባር እንዳይበላሽ መንፈሳዊነትም ልዩነትን የሚያመጣ፤ በሰማይ ብቻ ሳይሆን በምድርም የሚጠቅም መሆኑን አጉልተው ማሳየት ይጠበቅባቸዋል።

በመሆኑም ትዳር ሰፊ ዘርፍ ያለውና በአገር ደረጃ ለወገን ድርሻ የሚያበረክት ተቋም ነው። ትዳር በመመካከርና በመተሳሰብ ጤንነቱ ሊጠበቅ ይችላል። በአቅምም በመኖር እንክብካቤ ያልተለያቸው ልጆችን ለማፍራት ከፍተኛ ድጋፍ ይሰጣል። ቤተሰብ ጤናማ ሲሆን ኅብረተሰብ ጤናማ ይሆናል፤ የኅብረተሰብ ጤናማነትም የአገርን ጤናማነት ያሳያል። ስለዚህ ጋብቻ የወሲብ ስሜት መርኪያ ብቻ ሳይሆን የትውልድም መሠረትና አጋር ነው። የእግዚአብሔር ዓላማም ይኼው ነው። በሥነ ምግባር የታነጸ ትዳር ለመመሥረትና ጤናማ ቤተሰብ ኖሮን ልጆቻችንም ለአገር የሚጠቅሙ ዜጎች እንዲሆኑ እግዚአብሔር ይርዳን።

አሜን!

ተቀጽላ (Addendum)

በሴሚናር ወቅት የተሰጡ አስተያየቶችና የተነሱ ጥያቄዎች በክፊል

1. መካንነት የማን ችግር ነው? ሴቶች ለምን ልጅ መውለድ ያቅታቸዋል? የወንድ መካን አለን?
2. የጤናማ ጋብቻ ምልክቱ ምንድን ነው? ጤናማነት አለመሆኑ በምን ይታወቃል?
3. ባል ሚስቱን እንደሚወዳት በኢትዮጵያ ውስጥ እንዴት/ በምን ይገልጽላታል?
4. ወጣቶች ሳይጋቡ በፊት መጠናናት ካለባቸው ምን ደረጃ ድረስ ነው የሚጠናኑት? ተገቢስ ነው?
5. በሆነው ባልሆነው ነገር ሚስትን መፍታት ተፈቅዷል ወይ? በዝሙት ቢወድቁ ከሁለቱ አንዳቸው ወዲያውኑ መፍታት አለባቸው ወይስ የመታረቅ ዕድል መሰጣጠት?
6. ባለ ብዙ ሚስት አባወራ ጌታን ሲቀበል ሚስቱን መፍታት አለበት ወይ? ምን ያድርግ?
7. ይህ መሰል ሰው በሽምግልናና በሌላስ ነገር በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሊያገለግል ይችላል ወይ?
8. ቤተ ክርስቲያን እጮኛዎች ሆነው የቆዩትንና ሳይጋቡ ድንገት እርግዝና ቢመጣ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ታጋባቸዋለች ወይ? ምን ታድርጋቸው? ፍቅር የኃጢአትን ብዛት ይሸፍናል እንደሚባለው ኃጢአቱንስ መሸፋፈን አይቻልም ወይ?
9. የወሊድ መቆጣጠሪያ/ የፅንሰ መከላከያ መጠቀም ምን ችግር አለበት? መጽሐፍ ቅዱስስ «ብዙ ተባዙ» ይላል አይደለም ወይ? ለምን እንቆጣጠራለን?
10. ሴቶች የወሲብ ስሜት አላቸው ወይ? ካልተገረዙ ስሜታቸው ከፍተኛ ሆኖ ያስቸግራሉ?
11. ሚስት ሁልጊዜ የሴትነት ባሕሪ ቢኖራት ይመረጣል። ግን እንዴት?
12. ባል ሁልጊዜ እኔ አውቃለሁ፤ ውሳኔው የእኔ ነው ባይል። ቢያማክረኝስ?
13. ሴቶች ከጋብቻ በኋላ ራሳቸውን ለምን ይጥላሉ? ንጽህናቸው ለምን አይጠብቁም?

14. በጋብቻ ውስጥ ብዙ ችግር የሚመጣውና የሚከሰተው ካለማወቅ ሳይሆን ትክክለኛውን ፈቅዶና ወደ ባለማድረግ ነው። እውነቱና እውቀቱ በሁለቱም ቢኖር ተቀባይነት እንዳጣ ችግሩ ይከሰታል። ችግሩ እንዲወገድ ምን ይደረግ?
15. ሳይፈለጉ የሚወለዱ ልጆች የመለመኛ ምንጭ ሆነዋል። (ከድህነት አንጻር ማለት ነው።)
16. ሴት ባሏን እንዴት ትመለከተው? እርሱስ? ቤታቸውንስ እንዴት ይምሩ?
17. በጋብቻ ውስጥ እንዴት መተማመን ይቻላል? በተለይ በገንዘብ ጉዳይ ችግር አለ።
18. ወደ አልጋ እኩል መሄድ ያስፈልጋል። ባል ሚስት ስትደክም፣ የቤቱን ጣጣ ስታዘጋጅ ትቷት ቢተኛ ብቸኝነት ይሰማታል። እራት ከተባለ በኋላ እንኳን ሚስት የምታስበው ነገ ልጆቹ ቁርሳቸውን ምን ይበሉ ይሆን? የሚል ነው። ይህ ጥያቄ በተለይ በክፍለ አገር አካባቢ ወሳኝ ነው።
19. ባልና ሚስት ባይቀራረቡና የግብረ ሥጋ ግንኙነት ባያደርጉ የሚጎዳው ማንኛው ነው?
20. ልጆቻችንን እንዴት እናሳድግ? ልጆች ትንሽ ከፍ ሲሉ ለምን ያስቸግራሉ?
21. ለልጆች የፆታ ትምህርት መስጠት ይገባል ወይ? ይህ እንዴት ይታያል?
22. ተደፍራ ያረገዘች ወጣት ልጅ አለፍላጎቷ ከሆነ ማስወረድ አለባት ወይስ የማትወደውን እርግዝና ተቋቁማ ወልዳ ማሳደግ? ይህ እንዴት ይታያል? አስገድዶ የመድፈር ወንጀልስ ከግድያ በምን ይተናነሳል?
23. ያላገቡ ሰዎችን ወይም ጤናማ ያልሆነ ጋብቻ ያላቸውን ሰዎች በሠርግ ላይ ሰባኪ ማድረግ ይገባል ወይ?
24. በሠርግ ቀን ስብከትን ማራዘምና ታዳሚን ማሰልቸት ጥቅም አለው ወይ? ፕሮግራሙ አጠር፣ አጠር ቢል አይሻልም?
25. ስለሚጓዝ የሠርግ ቀን የሰዓት ርዝማኔ ሁኔታ ምን ይሻላል?

የጽሑፍ ማጠቀሻዎች (References)

1. Central Statistics Authority, Fertility Survey of Urban Addis Ababa, 1995.
2. Morris Laura, Readers Digest, 1999.
3. Smalley, Garry. For Better or for Best, Word Publishers, 1982.
4. **ጤና ጥበቃ ሚኒስቴር፣ የሥነ ተዋልዶ ጤና አገልግሎት ሥርዓተ ትምህርት፣ 1991።**
5. HIV/ AIDS in Addis Ababa, Back ground, Projects & Interviews, 1999.
6. Feild, David. Marriage Pasonalities. Harvest House Publishers: Oregon, 1986.
7. H. Lundquist Carl. Silent Issues of the Church; USA, 1985.
8. Mubgua, Judy. Our time has come. Baker Book House: Michigan, 1994.
9. Kennedy D. James. The Secret to a Happy Home. Whitaker House: USA, 1994.
10. Chartham, Robert. Sex Manners for Men. Leslie Frewn pub.: UK, 1983.
11. Scott Theological College, A Biblical Approach to Marriage & Family in Africa, Kenya, 1994.
12. **የኤድስ የምክር አገልግሎት መመሪያ፣ የክርስቲያን በጎ አድራጎትና የልማት ድርጅት (CRDA)፣ አዲስ አበባ 1987 ዓ.ም.**
13. Britten, Bruce and Carol. Answers for your Marriage. Word of life Pub: Swaziland, 1991.